

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Kulttuuripolitiikkaa vaikuttavan tapahtuman
avulla**

Esimerkkinä Suomen taidepoliittinen tapahtuma

Sanna Taskinen

Kulttuurituotannon ko. (240 op)

Toukokuu/ 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sanna Taskinen	Sivumäärä 45 ja 5 liitesivua
Työn nimi Kulttuuripoliittikkaa vaikuttavan tapahtuman avulla, esimerkkinä Suomen taidepoliittinen tapahtuma	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jari Hoffrén	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Baltic Circle kansainvälinen nykyteatterifestivaali, Hanna Nyman	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni käsittelee vaikuttavuutta osana tapahtumatuotantoa. Tarkastelen syvemmin miten vaikuttavuuden voi määritellä ja sen kautta voidaanko sitä mitata erillisillä mittareilla ja mitkä nämä mittarit ovat. Työ on katsaus kulttuuri- ja taidepolitiikan tilaan ja eroihin Suomessa ja miten vaikuttavuuden mittaaminen rinnastuu kulttuuripoliittikkaan. Sivuan työssäni myös taiteen vaikuttavuuden mittaamisen merkitystä yhteiskunnalle. Fokusoin ja rajasin aiheen käyttämällä marraskuussa 2014 järjestettyä Suomen taidepoliittista tapahtumaa esimerkkinä.</p> <p>Suomen taidepoliittinen tapahtuma oli Baltic Circlen, Public Movementin ja Checkpoint Helsingin järjestämä taiteen ja politiikan yhdistävä tapahtuma, jonka tarkoituksena oli tuoda kulttuuripoliittikkaa paremmin julkiseen keskusteluun ja innostaa niin taiteen kuin poliittisen kentän toimijoita puolustamaan taiteen itseisarvoa sekä panostamaan kulttuuripoliittikkaan ja sen tekemiseen. Opinnäytetyön tilaaja on Baltic Circle -nykyteatterifestivaali ja työ toimii heille myös selvityksenä Suomen taidepoliittisen tapahtuman vaikuttavuudesta, mitä tapahtuman tiimoilta tapahtui, sen jatkuvuudesta ja syistä miksi tapahtuma oli niin hyvin onnistunut kokonaisuus.</p> <p>Opinnäytetyössäni käytin haastattelua ja havainnointia tutkimusmenetelminä sekä laajaa lähdekirjallisuutta niin kulttuurin ja taiteen kuin politiikan puolelta. Haastateltavat olivat osa Suomen taidepoliittisen tapahtuman työryhmää. Työtä voidaan soveltaa etupäässä tapahtumatuotannoissa projektien ja tuotantojen parissa, joiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta halutaan lisätä tai joiden tavoitteisiin kuuluu lobbaus kulttuuri- tai taidepolitiikan saralla.</p>	
Asiasanat Kulttuuripoliittikka, taidepolitiikka, tapahtumatuotanto, vaikuttavuus, vaikuttaminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Culture Management
Bachelor of Arts

ABSTRACT

Author Sanna Taskinen	Number of Pages 45 and 5 attachments
Title Cultural policy by way of an effective event. As an example the Make Arts Policy –Finnish Arts Policy Event	
Supervisor(s) Jari Hoffrén	
Subscriber and/or Mentor Baltic Circle international contemporary theatre festival, Hanna Nyman	
Abstract <p>The thesis is about effectiveness as a part of event management. How effectiveness can be defined was examined more deeply. Also by means of this definition could effectiveness be measured and what are those measures are. The thesis is an overview of the state of culture and art politics in Finland and how the measuring of effectiveness is compared to culture politics. What meaning there is for society in measuring effectiveness is also touched upon in the thesis. The topic is focused on and defined by using the Make Arts Policy –Finnish Arts Policy Event (organised on November 2014) as an example.</p> <p>The Finnish Arts Policy Event was an event, which combined art and policy and it was organised by Baltic Circle, Public Movement and Checkpoint Helsinki. The aim of the event was to bring culture and art policy better into public discussion and inspire those working in the field of politics and art to defend the intrinsic value of the arts and invest in cultural policy and the making of cultural policy. The Baltic Circle, international contemporary theatre festival is the subscriber of this thesis. The thesis acts also as a report on the effectiveness of the Make Arts Policy Event for the Baltic Circle, what happened, it's continuity and the reasons why the event as a whole was such a success.</p> <p>Interviews were conducted and observation method used as the research method as well as a broad amount of literature on both culture and arts and politics. The interviewees were part of the Finnish Arts Policy Event production team. The thesis could be applied to projects and productions where effectiveness is wanted to be increased or to productions whose aims include lobbying in the field of arts and culture politics could also make use of this thesis.</p>	
Keywords Culture policy, art policy, event management, effectiveness, affection	

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	5
1.1 Työn tilaajan esittely	6
2 SUOMEN TAIDEPOLIITTISEN TAPAHTUMAN KUVAUS	7
2.1 Kulttuuri- ja taidepolitiikka ja sen kiinnostavuus	8
2.2 Suomen taidepoliittisen tapahtuman sisältö	11
3 TUTKIMUSMENETELMÄT	14
3.1 Haastattelu	15
3.2 Havainnointi	16
3.3 Tutkimuksen tarkoitus	18
3.4 Tutkimuksen luotettavuus	18
4 MITÄ SUOMEN TAIDEPOLIITTISESTA TAPAHTUMASTA SEURASI	19
5 VAIKUTTAVUUS TAPAHTUMATUOTANNOSSA	20
5.1 Vaikuttavuuden määritelmä	21
5.2 Vaikuttavuuden indikaattorit	23
5.2.1 Konkreettiset mittarit	26
5.3 Media vaikuttavuuden luojana	27
5.4 Lobbauksen merkitys	29
5.5 Vaikuttavuuden lisääminen tietoisesti	30
6 TAITEILIJA JA TUOTTAJA KULTTUURIPOLITIIKAN KENTÄLLÄ	31
6.1 Taiteilija kulttuuripolitiikan eteenpäin viejänä	33
6.2 Kulttuuripolitiikan rooli tuottajan työssä	34
6.3 Kulttuuripolitiikkaa tapahtuman kautta	34
7 LOPUKSI	36
LÄHTEET	40
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni käsittelee kulttuuri- ja taidepolitiikkaa, vaikuttavuutta ja tapahtumatuotantoa sekä sivuaa taiteen itseisarvoa. Työni on syvempi katsaus kulttuuripolitiikan tämänhetkisiin tuuliin ja siihen, miten vaikuttavuutta voidaan lisätä tapahtumatuotannon parissa. Pohdin voiko tapahtumaa käyttää vaikuttamisen välineenä ja käytän esimerkkinä Suomen taidepoliittista tapahtumaa, joka konkretisoi havaintojani työssäni. Työni on selvitys miten Suomen taidepoliittinen tapahtuma vaikutti tapahtumana taidekentällä, miten sen vaikuttavuus syntyi ja mitä tällainen vaikuttavuus voi saada aikaan. Vaikuttavuus rinnastetaan usein merkittävyyteen ja sitä voidaan käsitellä yksilöllisellä tai yhteiskunnallisella tasolla. Miten vaikuttavuutta voi arvioida ja mitata yhteiskunnallisella tasolla, vaikka se ei ole aineellista? Esittelen työssäni muutamia vaikuttavuuden kriteereitä ja mittareita, joilla sitä voidaan arvioida. Työni tarkoitus on samalla selvittää pystytäänkö tapahtuman vaikuttavuutta lisäämään tietoisesti tuotannon parissa.

Kerron opinnäytetyössäni ensin Suomen taidepoliittisen tapahtuman sisällöstä sekä yleisesti kulttuuri- ja taidepolitiikasta Suomessa. Myöhemmin tekstissä annan Suomen taidepoliittisen tapahtuman kautta esimerkkejä siitä, miten vaikuttavuuden lisäämiseksi voisi toimia tai miten vaikuttavuuden voisi määritellä. Kerron myös vaikuttavuuden indikaattoreista sekä syitä siihen, miksi vaikuttavuutta ylipäättään pitää mitata. Pohdin myös miten taiteilija sekä tuottaja pystyvät tapahtumien kautta olemaan kulttuuripolitiikan toimijoita ja millä tavoin vaikuttavuus linkittyy näihin. Tutkimusmenetelminä olen käyttänyt haastatteluja ja havainnointia.

Vaikuttavuus voidaan määritellä esimerkiksi tavoitelluksi muutokseksi ja se pyrkii saamaan jotain aikaan. Vaikutteet ovat vaikuttamisen seurauksia ja ne voivat olla konkreettisia tai esimerkiksi henkisiä vaikutuksia. Kerron opinnäytetyössäni vaikuttavuuden mittaamisesta. Mittaaminen ei tarkoita tässä yhteydessä konkreettista, määrää mittaavaa laskutapaa vaan sen voisi rinnastaa myös arviointiin, esimerkiksi miten arvioida vaikutusten määrää.

Käsittelen työssäni kulttuuri- ja taidepolitiikan asemaa Suomessa ja pohjustan Suomen taidepoliittisen tapahtuman visioita esimerkinomaisesti. Taide- ja kulttuuripolitiikka mielletään usein samaksi asiaksi, mutta tässä opinnäytetyössä ne ovat erilliset kokonaisuudet, jotka sivuavat toinen toisiaan. Taidepolitiikka on suppeampi käsite ja yksi kulttuuripolitiikan osa-alueista, johon sisältyy useita taiteen eri muotoja, kuten esimerkiksi kuvataidepolitiikka. Taidepolitiikkaan kuuluvat myös eri taideorganisaatiot, taiteen tuki ja taidemarkkinat. Taidepolitiikasta on tullut osa kulttuuripolitiikkaa 60- ja 70- lukujen vaihteessa, kun kulttuurin käsite on laajentunut ja yhä useammat taiteenlajit ovat päässeet julkisen tuen piiriin. Tällöin taiteen määritelmä on laajentunut. (Häyrynen 2006,13; Jakonen 2015, 25; Kukkasmäki 2004, 13-15.)

Kulttuuripolitiikka on kamppailua siitä, mikä on kulttuuria, mikä on säilyttämisen ja edistämisen arvoista taidetta ja kulttuuria, ja minkä tulisi olla rahoitettavaa taidetta ja kulttuuria (Jakonen 2015, 48).

Kulttuuripolitiikka koostuu esimerkiksi poliittisista päätöksistä, jotka pyrkivät tukemaan kulttuurin kehitystä ja edistystä osana yhteiskuntaa sekä esimerkiksi taide- ja kulttuuri-instituutioiden ja -laitosten tukemisesta. Kulttuuripolitiikka ei ole vain poliittisia päätöksiä ja lakipykälää, vaan se mahdollistaa, luo pohjaa ja raamit kulttuurinkentän toimijoille. Innovatiivisuus, luova talous ja teollisuus sekä globalisaatio ovat nykypäivänä tärkeä osa kulttuuripoliittista keskustelua puhuttaessa kulttuurin eri osa-alueista. (DeVereaux & Vartiainen 2009,74-88; Jakonen 2015, 34; Saukkonen 2014.)

1.1 Työn tilaajan esittely

Opinnäytetyön tilaajana on Baltic Circle –kansainvälinen nykyteatterifestivaali. Baltic Circle järjestetään vuosittain Helsingissä marraskuun puolessa välissä. Festivaali toimii alustana nykyteatterille ja -taiteelle pyrkien edistämään esittävien taiteiden kansainvälistymistä ja liikkuvuutta. Baltic Circle järjestää festivaalin lisäksi koulutuksia, seminaareja, työpajoja ja klubi-iltoja sekä osallistuu julkiseen taidekeskusteluun. Festivaalista on muodostunut vuosien aikana yhteisö, jossa

taiteentekijät ja yleisö voivat käydä keskustelua sekä kyseenalaistaa, tutkia ja nähdä uusia näkökulmia taiteeseen ja ympäröivään maailmaan. Heillä on myös mahdollisuus kehittyä samalla niin taiteilijoina kuin myös taiteen katsojina. Festivaalista on syntynyt tärkeä kohtaamis- ja verkostoitumisympäristö esittävien taiteiden kentän alan ammattilaisille ja yleisölle. (Baltic Circle 2015a.)

Suoritin omista opinnoistani tapahtumatuotannon johtamisen työharjoittelun Baltic Circlellä sekä olin heillä osa-aikaisesti töissä helmikuussa. Toimin tuotanto-assistenttina Suomen taidepoliittisen tapahtuman tiimissä ja opin sitä kautta tuntemaan tapahtuman sekä Baltic Circlen organisaation erittäin hyvin. Tietopohjani tapahtumasta perustuukin tekemiini havaintoihin harjoitteluni aikana syksyllä 2014.

Balticin vuoden 2014 festivaaliohjelmistossa nähtiin jonkun verran taidepoliittisia performansseja. Syksyn ohjelmissa oli myös omana kokonaisuutenaan Suomen Taidepoliittinen Tapahtuma. Baltic oli yksi tapahtuman järjestäjätahoista ja sen silloinen johtaja oli yksi tapahtuman alullepanija sekä taidepoliittisen tapahtuman tuotantotiimin jäsen. Taidepoliittisen tapahtuman suunnittelu aloitettiin jo puolitoista vuotta aikaisemmin ja se toteutui Baltic Circlen festivaaliviikolla 9.-16.11.2014.

2 SUOMEN TAIDEPOLIITTISEN TAPAHTUMAN KUVAUS

Suomen taidepoliittisen tapahtuman (myöhemmin tekstissä käytetään lyhennettä STPT) tarkoitus oli herättää yhteiskunnassa aktiivista keskustelua kulttuuri- ja taidepolitiikasta ja sen tilasta Suomessa. Tapahtuman tavoitteena ei ollut luoda suurta massatapahtumaa, vaan nostaa nimenomaan kulttuuripolitiikkaa paremmin esille julkiseen keskusteluun. Julkisen keskustelun lisäksi haluttiin aktiivoida niin taiteen ja kulttuurin kenttää kuin myös poliittista päätösvaltaa käyttävää eduskuntaa kulttuuripolitiikan suhteen. STPT:n yhtenä päätavoitteena oli myös yhdistää taiteen ja kulttuurin kentät politiikan kenttään poikkitaiteellisen tapahtuman yhteydessä. Tapahtumasta tuli odotettua suurempi, merkittävämpi

ja tärkeämpi Suomen kulttuuri- ja taidepoliittisella kentällä. Sen järjestivät Baltic Circle –nykyteatterifestivaali, Checkpoint Helsinki ja Public Movement.

2.1 Kulttuuri- ja taidepolitiikka ja sen kiinnostavuus

Suomalaisilla poliitikoilla, jotka määrittelevät lainsäädännöllä kulttuurikentän rajoja, on keskimäärin vähän konkreettisia argumentteja kulttuuri- ja taidepolitiikasta (Frilander 2014). Kulttuuripolitiikkaa voidaan sanoa politiikattomaksi politiikaksi. Siitä puhutaan kauniilla sanoilla kuten vahvistaa, kehittää, edistää, selvittää ja turvata. Todelliset teot, esimerkiksi miten turvataan taiteilijan perustulo tai mitä säästetään menetettyyn hyötyyn nähden tämän kirjaston lakkauttamisella, jäävät sanomatta tai tekemättä. (Järvi & Laitio 2010, 22-23.)

Kulttuuripolitiikka mielletään kokonaisuutena, jota ei pidetä niin merkittävänä yleisesti politiikasta puhuttaessa. Kulttuuripolitiikkaa pidetään usein myös kevyempänä politiikan osa-alueena kuin muita politiikan alalajeja. Valtakunnan yksösmmediassa ilmiö näkyy painetun lehden rakenteessa. Helsingin Sanomat (myöhemmin tekstissä käytetään lyhennettä HS) on Kansallisen mediatutkimuksen 2012 tekemän selvityksen mukaan luetuin sanomalehti Suomessa (Kansallinen mediatutkimus KMT 2012). HS:ssa kulttuuripolitiikkaa koskevat artikkelit menevät pääosin kulttuurin alle –eivät politiikan, niin kuin esimerkiksi talous- tai ulkomaanpolitiikka. Tämä vaikuttaa yleiseen mielikuvaan kulttuuripolitiikan tärkeydessä. Kuitenkin esimerkiksi Häyrynen jaottelee yhteiskuntapolitiikan seuraavalla kaaviolla, jossa kulttuuripolitiikka on hyvin suuressa roolissa yläkäsitteenä.

Kaavio 1. Poliitiikan osa-alueet

<i>Talouspolitiikka</i>	<i>Sosiaalipolitiikka</i>	<i>Kulttuuripolitiikka</i>
<i>Finanssipolitiikka</i> <i>Veropolitiikka</i> <i>Energiapolitiikka</i> <i>Liikennepolitiikka</i> <i>Elinkeinopolitiikka</i>	<i>Terveyspolitiikka</i> <i>Työpolitiikka</i> <i>Sosiaaliturvapolitiikka</i> <i>Asuntopolitiikka</i> <i>Alkoholipolitiikka</i>	<i>Taidepolitiikka</i> <i>Koulutuspolitiikka</i> <i>Liikuntapolitiikka</i> <i>Nuorisopolitiikka</i> <i>Perinnepolitiikka</i> <i>Viestintäpolitiikka</i> <i>Kirkkopolitiikka</i> <i>Vapaa-aikapolitiikka</i> <i>Vähemmistökuulttuuripolitiikka</i>

(Häyrynen 2006, 13.)

Tämän taulukon mukaan kulttuuripolitiikka voisi olla paljon suuremmassa roolissa yhteiskunnallisesti myös muiden kuin kulttuurinkentällä työskentelevien mielestä. Kulttuuripolitiikka mielletään kuitenkin usein samaan pakettiin taidepolitiikan kanssa, mikä on kuitenkin vain yksi kulttuuripolitiikan osa-alueista. Ilmiö näkyy myös eduskuntavaalien 2015 alla. Helsingin Sanomille TNS-Gallupin tekemän tutkimuksen mukaan 73% tutkimukseen osallistuneista äänestäjistä ei välitä lainkaan tai kovinkaan paljoa, miten puolueet suhtautuvat kulttuuriasioidiin ja sitä kautta minkälaista kulttuuripolitiikkaa he ajavat takaa (Rantanen 2015). Kuitenkin esimerkiksi kouluttautumiseen liittyvät päätökset on yleisellä tasolla kiinnostava kokonaisuus, mieltävätkö näin ajattelevat suomalaiset koulutuspolitiikan erilleen kulttuuripolitiikasta, vaikka se olisi edellä mainitun kaavion (Kaavio 1.) mukaan osa kulttuuripolitiikkaa?

Vaalien alla kulttuuripolitiikan kiinnostuksen puute näkyy äänestäjien ajatusten lisäksi myös eri medioissa ja puolueiden vaaliohjelmissa. Esimerkiksi yleisimmät vaalikoneet, joiden avulla etsitään äänestettäviä henkilöitä, eivät kysy yhtä ainoaa kysymystä pelkästä kulttuuripolitiikasta. MTV- median vaalikoneessa kysytään ”*Uskotko Maan ulkopuoliseen älylliseen elämään*”, mutta ei sanaakaan kulttuuripolitiikasta (MTV 2015). Myöskään Ylen, HS:n tai Aamulehden vaalikoneissa ei mainita sanallakaan kysymystä kulttuurista tai kulttuuripolitiikasta (Aamulehti 2015; Helsingin Sanomat 2015; YLE 2015).

Puolueiden kulttuuripoliittisiin linjauksiin haluttiin tehdä selkeyttä STPT:n myötä. Tällä hetkellä puolueiden sisällä syntyvät suurimmat erot, ei niinkään eri puolueiden välillä, niin kuin sen kuvittelisi olevan. Eduskuntapuolueiden sisällä näkyvät erot vaikuttavat siihen, ettei puolueen ole helppo tehdä suurempaa linjausta kulttuuri- ja taidepolitiikan suhteen. Puolueiden kulttuuripoliittisia linjauksia ei oltu myöskään uudistettu kovinkaan aktiivisesti, jolloin puolueiden agendoilla kulttuuripoliittiset linjaukset seuraavat usein kopioina aiempien vuosien listoista. STPT:n yhtenä päämääränä oli nostaa tämä seikka esille ja kannustaa puolueita uudistamaan ja vähintäänkin päivittämään heidän puoluepolitiikkaansa kulttuuri- ja taidepolitiikan suhteen.

Kevään 2015 vaaliohjelmia vertailleen Helsingin Sanomien mukaan kulttuurista puhutaan puolueiden ohjelmissa itseisarvona ja yleisin sitaatein, ilman konkreettisuutta tai tarttumapintaisia ideoita. Puolueet pitävät kulttuuri- ja taidepolitiikkaa hyvinvoinnin edistäjänä ja kaikille kuuluvana voimavarana. Kuitenkin kaikista kahdeksasta suurimmasta vertailussa olleesta puolueesta vain yksi on nostanut sen konkreettisemmalle jalustalle vaaliohjelmaan, jossa kulttuuripoliittikkaa ei pidetä vain kauniina ajatuksena. (Ahola & Frilander & Lehmusvesi 2015; Lehmusvesi & Frilander 2015.)

Suomessa itse kulttuurin käsite on ollut historiallisesti läheisessä yhteydessä sivistykseen, kansalliseen kulttuuriin ja kansakunnan parhaimpiin saavutuksiin, taiteeseen, tieteeseen, koulutukseen, kansallisen sivistyksen ja kasvatuksen ideaan ja nationalismiin (Jakonen 2015, 14).

Jakonen nostaa esille kulttuurin käsitteenä artikkelissaan kulttuuripoliitikasta. Voidaanko Suomi määritellä sivistysvaltioksi ilman kiinnostusta kulttuuripoliitikkaan ja kulttuuriin itseensä? Kulttuuri rinnastetaan sivistykseksi, osaksi kansallisuutta, tiedettä sekä koulutusta, kuitenkin ilman kulttuuripoliittikkaa kulttuurin kehittäminen on haastavaa. Kulttuurin, taiteen ja luovuuden tärkeä yhteiskunnallinen merkitys on tunnustettu ja tilaa kulttuuripoliittiselle keskustelulle löytyy suomalaisesta yhteiskunnasta Saukkosen, kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiön Cuporen johtajan, mukaan. Julkisen talouden ja väestörakenteen muutosten riskien takia kulttuuripoliittinen keskustelu tuntuu jäävän kuitenkin

paljolti minkäläistä taidetta valtion tulisi tukea –keskustelun tasolle. (Lehmusvesi & Frilander 2015; Rantanen 2015; Saukkonen 2014, 4-5.)

Taidepolitiikan ollessa budjettipuhetta päätökset tulevat usein myös tahoilta, jotka eivät ole asiantuntijoita kyseisellä alalla tai eivät edusta päätöksiä koskevaa kohderyhmää.

Sisällöllinen taidepolitiikka olisi jatkossakin hyvä pitää kentän sisäisenä asiana. Eli valtiolle jää se rahanjakajan osa, joka sille taidepolitiikassa kuuluukin. (Kemppi 2015.)

Tällä hetkellä taidepolitiikka ja sitä koskevat päätökset ovat parlamentaarisella tasolla puhetta ja päätöksiä kulttuuribudjetista. Tämä tarkoittaa myös siirtymistä budjettivetoisempaan taidepolitiikkaan, mikä saattaa jaotella taiteen eri lajeja eriarvoiseen järjestykseen esimerkiksi hyvinvoinnin vaikutusten kannalta: kenen resursseja kannattaa kasvattaa ja keneltä leikata. Taidekentän toimijat ovat asiantuntijoita omalla kentällään. Taloudellisia resursseja ei jaoteltaisiin taiteen kentällä niin eriarvoisesti valtion toimesta, jos taidekenttä hoitaisi vahvemmin taidepoliittista vetovastuuta. (Kemppi 2015.)

Taidekentän toimijoiden korostaminen taidepolitiikan eteenpäin viejinä tuntuu luontevalta. Puhuttaessa taidekentästä puhutaan usein kentän eri taidesuuntauksista tai sektoreista esimerkiksi vapaasta tai julkisesta sektorista. Kokonaisuudessaan kenttä on hieman irrallinen ja olisi vaikea jakaa taidepoliittista vetovastuuta kentän eri toimijoiden kesken. Tässä tapauksessa valtion ylläpitämät instituutiot esimerkiksi Taiteen edistämiskeskus Taike tai kulttuuri-instituutiot voisivat näyttää suuntaa taidepoliittisen vetovastuun vetäjinä.

2.2 Suomen taidepoliittisen tapahtuman sisältö

Suomen taidepoliittinen tapahtuma muodostui kokonaisuudeksi kolmesta toisiinsa täydentävästä osasta; taidepoliittisesta huippukokouksesta, taidepoliittisesta teossarjasta ja taidepoliittisesta käsikirjasta. Tapahtuman pääpaino oli taide-

poliittisessa huippukokouksessa, joka järjestettiin Helsingin kaupungintalon juhlasalissa 10.11.2014. Huippukokous oli tapahtuma, joka kokosi taiteen ja kulttuurin kentän mahdollisimman laaja-alaisesti, 10 puolueen edustajat ja 520 henkilön yleisön samaan tilaan neljäksi tunniksi kulttuuripolitiikan äärelle.

Helsingin kaupungin juhlasali jaettiin tapahtuman ajaksi kahteen erilliseen tilaan, pääsaliin ja newsroomiin. Newsroom toimi kommentaattorihuoneena, josta kommentoitiin ja esitettiin kysymyksiä pääsaliin, jossa itse pääpuheenvuorot pidettiin. Kommentaattoreina ja keskustelua ylläpitivät muun muassa Cuporen johtaja Pasi Saukkonen, Sanaston Virpi Hämeen-Anttila, NyTidin toimittaja Janne Wass, kulttuuripoliittisen tutkimusseuran Pauli Rautiainen sekä useita taiteilijoita, poliitikkoja, toimittajia ja tuottajia eri organisaatioista ja taidealoilta. Taide loi raamit tapahtumalle, joka toteutettiin noudattaen valtion virallisten tilaisuuksien kaavaa ja siitä syystä myös newsroom toteutettiin tähän tapahtumaan. Taidepoliittisella huippukokouksella oli oma koreografia, joka pohjautui Public Movementin kehittämään diskursiiviseen esitysstrategiaan. Strategia käyttää hyväkseen olemassa olevia diskursiivisia malleja, esimerkiksi eduskunnan täysistuntoa, lehdistötilaisuutta tai hallituksen kokousta. Mallien käyttö tässä strategiassa pyrkii luomaan julkisia keskusteluja näyttämölle, jossa kaikkia keskusteluun osallistujia pidetään aktiivisina osallistujina ei pelkästään katsojina. (Baltic Circle 2014a, 27-40.)

Huippukokouksessa diskursiivisuus toteutui yleisön ja puhujien välillä musiikin välityksellä. 10 eri poliitikkoa oli ohjeistettu puhumaan 8 minuutin ajan oman puolueen kulttuuripoliittisista linjauksistaan konkreettisella tasolla. Yleisölle jaettiin kaksi äänestyslappua, jossa toisessa luki ”konkretiaa” ja toisessa kysymys ”miksi”. Poliitikon antaessa perustelemattoman tai ympäröivään lausunnon, yleisöllä oli mahdollisuus vaatia esimerkkiä tai perusteluita poliitikon väittämälle. Kun yleisössä oli tarpeeksi ylösnostettuja äänestyslomakkeita, tapahtuman koreografi Dana Yahalomi, Public Movementin johtaja, antoi muusikoille merkin soittaa tunnussävelen. Tunnussävelen perusteella poliitikko tiesi, että häneltä vaaditaan lisää konkretiaa tai perusteluita omalle argumentilleen. Esimerkiksi jos poliitikko sanoo ”taide kuuluu kaikille”, häneltä vaaditaan lisää perusteluita, tunnussävelen kuultuaan hän täsmentää ”taide kuuluu kaikille, sitä ei saa evätä

sosiaalisesti tai taloudellisesti heikommilta henkilöiltä esimerkiksi nostamalla pääsylippujen hintaa ja vähentämällä ilmaisenäytöksiä ja -performansseja.” Tällä tavoin keskustelua yleisön ja puhujien välillä aktivoitiin taiteen keinoilla.

Huippukokouksessa puhujille oli annettu myös mahdollisuus tehdä esityksestä taiteellinen ja esittää se erilaisin keinoin. Muutama poliitikko hyödynsikin mahdollisuutta esittää puolueensa kulttuuripoliittiset linjaukset muuten kuin perinteisen puheen tavoin. Esityksissä nähtiin lausuntaa, laulua, videota ja valtavan kokoinen täytekakku perinteisten puheiden ohella. Taidepoliittisessa huippukokouksessa nähtiin myös Minna Henrikssonin teoksen *Politiikan taide* tutkimustyön tuloksena löytyneitä eduskunnan täysistunnon keskusteluja 100 vuoden takaa neljän näyttelijän lukemana.

Taidepoliittisessa huippukokouksessa esiteltiin myös Itävallan liikkumisasiainministeriö, joka toimi esimerkkinä miten taide ja politiikka voidaan yhdistää samaan projektiin. Itävallan liikkumisasiainministeriö (Bundesministerium für Bewegungsangelegenheiten BMfB) on puhtaasti taideprojekti, joka toimii yhtenä ministeriönä liikkeen puolesta ja Itävallan presidentin kanslian alaisena. Sen päätehtävä on edistää, mahdollistaa ja tukea monimuotoista kehollisuutta ja vapaata liikkumista asian kaikissa yhteyksissä. (Baltic Circle 2014a, 32-33.) Liikkumisasiainministeriöllä on hymninään laulun sijaan tanssi. Ministeriön edustajien lisäksi taidepoliittisessa huippukokouksessa tunnustanssin tanssivat Kulttuuri ja asuntonministerin henkilökohtainen avustaja ja edustaja Tanja Sippola-Alho, Taideyliopiston rehtori Tiina Rosenberg, kansallisteatterin johtaja Mika Myllyaho, Kiasman kuraattori Marja Sakari, Taiteen edistämiskeskuksen johtaja Minna Sirnö, Helsingin juhlaviikkojen johtaja Erik Söderblom sekä poliitikot Timo Vuori, Outi Alanko-Kahiluoto, Silvia Modig ja Juho Eerola. Tanssi oli huippukokouksen huipentuma sekä symbolinen ele kulttuurin ja taiteen sekä politiikan yhteistyölle.

STPT:n kokonaisuuteen kuului myös taidepoliittinen teossarja. Se koostui suomalaisen Minna Henrikssonin *Politiikan taide*, romanialaisen Alexandra Piricin *Turning Monument* ja itävaltalais-chileiläisen ja itävaltalais-sveitsiläisen nada-productionin *War performansseista*. Taideteokset käsittelivät politiikan ja taiteen

välisiä suhteita ja ne olivat nähtävissä Baltic Circle festivaalilla marraskuussa 2014. Teossarjan lisäksi festivaalilla järjestettiin taiteen ideologeista puhuva seminaari, jossa taidepoliittisessa tapahtumassa mukana olleet taiteilijat kertoivat omista taiteellisen työn ja vallitsevien poliittisten olojen suhteesta.

Taidepoliittiseen tapahtumaan pohjaten kuraattori–taiteilija Jussi Koitela toimitti taidepoliittisen käsikirjan. Käsikirja julkaistiin huhtikuussa 2015 ja se kokosi huippukokouksen materiaaleja hyödyntäen oppaan Suomen kulttuuri- ja taidepolitiikan ymmärtämiseksi ja tekemiseksi. Käsikirjassa esitellään suurin osa huippukokouksessa esitetyistä puheenvuoroista kommentaattoreiden analyysin kera, sekä artikkeleita kulttuuripolitiikan historiasta ja nykyhetkestä. Kirjan pyrkimyksenä on oppaana toimimisen lisäksi istuttaa kulttuuri- ja taidepolitiikkaa syvemmälle yhteiskuntaamme sekä nostaa kulttuuripolitiikkaa edelleen jalustalle ja mukaan julkiseen keskusteluun. (Koitela, 2015.)

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyötäni voidaan pitää tapaustutkimuksena, jonka tutkimusmenetelminä olen käyttänyt haastattelu- ja havainnointimenetelmiä. Nämä kaksi tutkimusmenetelmää esitellään vielä tarkemmin seuraavissa kappaleissa. Tapaustutkimus tarkoittaa tutkimusta, jossa tutkittavaa kohdetta, tapausta tutkitaan mahdollisimman laaja-alaisesti, yksityiskohtaisesti ja monipuolisesti. Tapaustutkimuksessa tarkasteltavasta ilmiöstä tehdään perusteellinen ja tarkkapiirteinen kuvaus tutkittavasta kohteesta ja sitä käytetään erityisen paljon asioiden tutkimiseen, joista halutaan selvittää jotain mikä ei ole entuudestaan tiedossa tai pystytään tutkimaan pelkästään yhtä menetelmää hyödyntäen. Tapaustutkimus ei ole tutkimusmenetelmä itsessään, mutta voi sisältää erilaisia tutkimusmenetelmiä. (Laine & Bamberg & Jokinen 2007, 9-11.)

Käyttämäni tutkimusta voidaan pitää kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus nostaa enemmän esille tutkittavan näkökulmaa kuin tilastotietoa, jota määrällinen tutkimus, kvantitatiivinen tutkimus tutkii. Kvalitatiiv-

vinen tutkimus pyrkii ymmärtämään tutkimuskohdetta etsimällä perusteluja, syitä ja seurauksia sille. Se tutkii kohdettaan subjektiivisesti ja tutkimustulokset riippuvat aina siitä minkälaisia tutkimusmenetelmiä tutkimuksessa käytetään. Laadullinen tutkimus ei ole oletettavasti riippumaton tutkijasta, koska laadullisen tutkimuksen menetelmät, esimerkiksi haastattelu on vuorovaikutuksellinen tutkimusmenetelmä. Laadullista tutkimusta perustellaan vankalla teoriapohjalla, jota tutkimus itsessään myös tuottaa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 21-25; Tuomi & Sarajärvi 2002, 16-25.)

3.1 Haastattelu

Haastattelu on vuorovaikutuksellinen tilanne, joka pyrkii keräämään tietoa ennalta suunnitellulla tavalla. Opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä käytettävää haastattelua voidaan kutsua tiedonhankintahaastatteluksi. Käytin tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössäni puolistrukturoitua teemahaastattelua ja sähköpostihaastattelua. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat laadittu ennalta ja niiden esittämisjärjestystä on mietitty, mutta vastaukset eivät ole kuitenkaan sidottuja kysymyksiin ja haastattelijä voi vaihtaa kysymysjärjestystä haluamallaan tavalla. Teemahaastattelun myötä kysymykset kulminoituvat jonkun tietyn aiheen ympärille. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 41-47.)

Sähköpostihaastattelu ei ole niin vuorovaikutuksellista kuin kasvokkain tai puhelimitse tehty haastattelu. Valitsin sähköpostihaastattelut henkilöhaastatteluihin tapauksissa joissa yhteistä aikaa oli vaikea löytää, joko siksi että haastateltava ei asunut paikkakunnalla tai edes samassa maassa, tai oli muuten todella kiireinen henkilö eikä yhteistä aikaa saatu sovittua. Sähköpostilla ja puhelimella tehtävissä haastatteluissa korostuu sen paikkaan tai aikaan sitomattomuus. Sähköpostilla tehdyissä haastatteluissa vuorovaikutus ei ole kuitenkaan niin aktiivista kuin kasvotusten tehtävissä, koska lisä- ja tarkentavat kysymykset jäävät usein kysymättä tai vastaamatta. Välillä vastausten odotus sähköpostitse voi viivyttää tutkimuksen etenemistä. Etuna on, ettei aikaa vieviä litterointeja tarvitse tehdä, vaan sähköposteja voi käyttää suoraan tutkimusanalyysiin.

Suunnittelin haastatteluitani muutamilla tutkimushaastattelulle tyypillisellä kriteerillä, kuten valitsemalla haastateltavat, jotka liittyivät selvitettävään ilmiöön mahdollisimman läheisesti. Määrittelemällä henkilöt, jotka rakensivat taidepoliittisen tapahtuman ja haastatteleamalla heitä, sain helpoiten niin sanottua sisäpiirin tietoa. (Kananen 2010, 54.) Haastattelemani henkilöt olivat kaikki sisällä itse tapahtumassa, sen motiiveissa ja sen seurauksissa, joten säästin kaikkien aikaa, kun minun ei tarvinnut alustaa haastattelua tapahtuman pohjatiedoilla. Vertailin haastattelumateriaaleja tapahtumasta kirjoitettuihin aineistoihin, jolloin sain kattavamman kuvan tapahtuman seurauksista. STPT:n työryhmän haastattelurunko löytyy liitteenä (Liite 2). Haastattelun jälkeen suoritin litteroinnin sekä kaikkien haastattelujen yhteen koonnin ennen itse aineiston analyysia.

Valitsin haastattelun tähän työhön, koska halusin saada syvällisemmin tietoa taidepoliittisen tapahtuman onnistumiseen johtavista seikoista sekä vaikuttavuudesta niin terminä kuin myös ilmiönä noudattaen taidepoliittisen tapahtuman esimerkkiä: mitä tämän tapahtuman kohdalla tapahtui ja mitä siitä seurasi. Käytin nimenomaan haastattelua enkä esimerkiksi kyselyä, koska haastattelun avulla saadaan syvempää tietoa, haastateltavia voi motivoida paremmin ja heidän vastauksiinsa voi esittää helposti lisä- ja tarkentavia kysymyksiä (Hirsjärvi & Hurme 2010, 35–36).

3.2 Havainnointi

Havainnointi tutkimusmenetelmänä on yleisesti hyvin käytetty aineistonkeruumenetelmä. Kun havainnointia käytetään yhdessä toisen menetelmän kanssa, kerättyä aineistoa voidaan sanoa monipuoliseksi aineistopohjaksi. Havainnoinnin muodot voidaan jakaa piilohavainnointiin, havainnointiin osallistumatta, osallistuvaan ja osallistavaan havainnointiin. Havainnoinnin muotojen nimet tulevat nimiensä mukaan tutkijan omasta suhteesta tutkittavaan ilmiöön. Esimerkiksi jos tämä osallistuu havainnointiin keskustelemalla aktiivisesti havainnointikohdeiden kanssa, vuorovaikutuksen kautta havainnointi on osallistavaa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 83- 85.)

Havainnointi tutkimusmenetelmänä ei eroa paljoa jokapäiväisestä havaintojen teosta. Arkielämässä tehdään havaintoja pyrkien ymmärtämään siihen vaikuttavia tekijöitä, tutkimuksessa käytettäessä havainnointia pyritään keräämään aineistoa tutkittavaan ongelmaan tai tapaukseen. Molemmissa tapauksessa käytämme aisteja havainnoinnin tekemiseen ja ajattelua tiedon prosessointiin. Havainnoinnin ollessa osana tutkimusta, itse havaintojen tekoa ohjaa enemmän ajattelu ja se on tiedostetumpaa kuin arkielämän havainnot. Havaintoaineisto muutetaan tutkimusanalyysin avulla johtopäätöksiksi ja tuloksiksi samaan tapaan kuten muutkin tutkimusmenetelmät. (Grönfors 2001, 124-137.)

Havainnointi osana tutkimusmenetelmiä ei saa pohjata pelkästään tutkijan muistiin. Muisti on yleensä hieman valikoiva eikä sitä voida pitää luotettavimpana havainnoinnin lähteenä, koska tutkijan tunteet ja ajatukset vaikuttavat myös muistiin. Havainnointia tehdessä muistiinpanot tuovat usein tukea havaintojen huomaamiseen sekä niiden muistamiseen jälkeensä. Muistiinpanoja tehdessä tulisi kuitenkin pitää erillään havaintoihin perustuvat tiedot muusta kerättävästä informaatiosta. Esimerkiksi haastattelutilanteessa tutkija tekee jatkuvasti havaintoja sen lisäksi, että hän kerää haastattelun kautta tietoa tutkittavasta asiasta. Tutkija voi kirjata ylös haastattelun vuorovaikutuksen pohjalta kerätyt tiedot ja havainnot tai esimerkiksi nauhoittaa haastattelu ja kirjoittaa ylös havainnot, jolloin tutkija yhdistää kätevästi kaksi aineistonkeruumenetelmää samalla kertaa. (emt., 124-137.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa havainnointivaiheessa sekä havaintojen keruu että analyysi tapahtuu kutakuinkin samanaikaisesti. Tutkimusprosessia ei voida kutsua täysin suoraviivaiseksi tavoitteita kohti eteneväksi prosessiksi. Havaintoja kerätessä ei aina tiedetä, mitä paljastuu ja mihin suuntaan tutkimus lähtee etenemään. (Kananen 2010,49-51.) Keräsin muistiinpanoja suorittamani harjoittelun aikana, jotka toimivat ikään kuin alustuksena haastattelututkimukselleni: mikä on relevanttia tietoa, jota tarvitsen opinnäytetyössäni, muttei ole saatavilla lähdekirjallisuudesta. Havainnoinnin käyttö tutkimusmenetelmänä oli luontevaa juuri näiden muistiinpanojen kautta.

3.3 Tutkimuksen tarkoitus

Opinnäytetyöni tarkoitus on tarkastella vaikuttavuutta tapahtumatuotannon kentällä Suomen taidepoliittisen tapahtuman kautta. Tarkastelen tarkemmin STPT:a sisällöllisesti, miksi siitä tuli paljon odotettua suurempi ja vaikuttavampi tapahtuma, miksi se oli niin merkittävä taidekentällä ja käynnisti ikään kuin lumipalloefektiin verrattavissa olevan ilmiön taide- ja kulttuuripolitiikan julkisen keskustelun tilasta.

Pohdin tarkemmin miten vaikuttavuutta voidaan arvioida ja mitata ja miten vaikuttavuuden määritelmä voidaan muodostaa. Yritän löytää vastauksia kysymyksiin kuten onko olemassa mittareita, joilla tapahtumien vaikuttavuutta voidaan mitata tai laskea ja voiko vaikuttavuutta lisätä tietoisesti ennen itse H-hetkeä. Sivuan opinnäytetyössäni median roolia tapahtuman vaikuttavuuden lisäämisessä järjestäjän kannalta ja yritin selvittää mitkä seikat ovat erittäin tärkeitä merkittävyyden lisäämiseen tuotannon puolella. Käsittelen myös taiteilijan ja tuottajan rooleja kulttuuripolitiikan tekijöinä yhteiskunnassa käyttäen vertailevana esimerkkinä Suomen taidepoliittista tapahtumaa. Opinnäytetyöni on samalla tarkempi selvitys Suomen taidepoliittisen tapahtuman kulisseihin, tapahtuman motiiveihin ja visioon sekä tuotantotiimin ajatuksiin.

3.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta pohdittaessa on lähdettävä liikkeelle siitä, onko tutkimus tehty oikeaoppisesti tutkimusmetodien mukaan ja mitkä ovat käytettyjen menetelmien virhemarginaaleja. Tutkimuksen virhemarginaaleina voidaan pitää esimerkiksi aineiston käsittelyvirheitä keräys- tai analysointivaiheessa tai mittaus- ja otantavirheitä (Heikkilä 2004, 183-185).

Tutkimuksen luotettavuuden lisäksi sen laatu on tärkeää perustellun tutkimustuloksen saavuttamiseksi. Tutkimuksen laatua pystytään parantamaan esimerkiksi suunnitelmallisuudella. Haastattelujen kohdalla etukäteen valmistettu haastattelurunko ja havaintojen kohdalla tarkat muistiinpanot havainnointitilanteista te-

kevät tutkimuksesta laadukkaan ja sitä kautta myös luotettavamman. Haastattelujen kohdalla litterointi eli haastattelun puhtaaksi kirjoitus on erittäin tärkeää. Se tekee haastattelumateriaalista luotettavamman ja perustelee tutkijan näkökulmia hänen viitatessaan omaan haastatteluanalyysiinsa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 184-185.)

Tarkastellessani vaikuttavuutta tapahtumatuotannossa ja Suomen taidepoliittisen tapahtuman merkittävyyden kasvua sekä syitä vaikuttavan tapahtuman syntyyn, pyrin lisäämään tutkimuksen luotettavuutta nauhoittamalla haastattelut ja litteroimalla ne mahdollisimman nopeasti haastattelutilanteen jälkeen. Koska havainnoinnilla oli suuri rooli osana tutkimusta, muistiinpanot tekemäni harjoittelun ja haastattelujen aikana toivat lisää luotettavuutta tähän tapaustutkimukseen.

4 MITÄ SUOMEN TAIDEPOLIITTISESTA TAPAHTUMASTA SEURASI

Tapahtuma toimi ikään kuin maanjäristyksenä kulttuuri- ja taidepolitiikan kentillä järjestäjien mukaan (STPT:n tiimin haastattelut 2015). Tapahtuma sai valtavaa huomiota mediassa ja lisäsi julkista keskustelua kulttuuripolitiikan tilasta runsaasti. Taidepoliittinen huippukokous oli kahden tunnin ajan jopa Twitterin twiitatuin asia ja suurempi kuin Suomen Big Brother –televisio-ohjelma (Twitter käyttäjältä @PinnallaFI 2014). Sosiaalisen median huomion lisäksi tapahtuma sai paljon näkyvyyttä lehdissä, verkkojulkaisuissa ja Ylen:n tekemän suoran taltiointin myötä iltauutisissa ja radiossa sekä blogeissa (Baltic Circle 2014b).

Tekemieni havaintojen pohjalta kulttuuripolitiikka on noussut taidekentältä pienenä sähköisenä puheenaiheeksi isompiin medioihin ja eduskuntavaalien 2015 alla etenkin taidekenttä nostaa yhdessä valtion taidelaitosten kuten Taiken kanssa taidepolitiikkaa enemmän esille kuin aikaisemmin. STPT oli syksyllä 2014 ensimmäisten joukossa nostamassa kulttuuri- ja taidepolitiikkaa puheenaiheeksi. Sen jälkeen muun muassa Nuoren Voiman Liitto yhdessä Ylen kanssa

järjestivät #kulttuurinväläkysymys- ja TAIDE2015 –kampanjat. Kulttuurilehdet ovat tehneet kulttuuri- ja taidepolitiikkaa koskevia painoksia esimerkiksi kulttuurilehti Mustekalan taidepoliittinen painos ja Kirjailijaliiton järjestämä Taiteilijatentti. Taidekentältä, joka koostui eri taidealojen edustajista laaja-alaisesti, annettiin taidepoliittiset hallitusohjelmataavoitteet eduskunnalle juuri ennen vaalikampanjoinnin alkua. Sen lisäksi STPT:n tapahtuman Newsroomin kommentaattorit ovat kokoontuneet useampaan kertaan keskustelemaan taidepolitiikan tilasta ja osittain sen seurauksena syntyivät edellä mainitut taidepoliittiset hallitusohjelmataavoitteet. (TAIDE2015 2015; YLE 2015; Mustekala 2015; Suomen kirjailijaliitto 2015; Baltic Circle 2015b).

Suomalainen kulttuuripolitiikka on ollut pitkään aneemista, ja keskustelua on käyty lähinnä ministerin kissatauluista. Ilman kakkuja ja laulujakin tapahtuma olisi ollut raikkainta, mitä suomalaisessa kulttuuripolitiikassa on toviin tapahtunut. Salissa oli innostusta ja energiaa. Ehkä myös kulttuuripoliittiselle keskustelulle tarvittaisiin yhtye, joka potkii sitä oikealle ladulle? (Frilander 2014).

Suomen taidepoliittisen tapahtuman synnyttämät vaikutukset, pienet ja suuret taidepoliittiset kampanjat ja tapahtumat sekä kaikki julkinen keskustelu kulttuuripolitiikasta Suomessa osoittavat STPT:n tavoitteiden onnistuneen.

5 VAIKUTTAVUUS TAPAHTUMATUOTANNOSSA

Vaikuttavuus on tärkeää tapahtumalle, jos tapahtumalla halutaan saada jotain aikaan tai jos sille halutaan jatkuvuutta. Vaikuttava taide herättää usein enemmän keskustelua kuin neutraalimpi. Samalla tavalla vaikuttava tapahtuma herättää enemmän keskustelua. Vaikuttava tapahtuma on tärkeämpi ja merkittävämpi yhteiskunnallisella tasolla ajateltuna kuin neutraalimpi. Kuitenkaan kaikkien tapahtumien tarkoitus ei ole herättää vaikuttavuutta. Sama pätee taiteeseen, ei taiteen tarvitse olla vaikuttavaa yhteiskunnallisesti ollakseen merkityksellistä ja tärkeää. Vaikuttavuus ja halu vaikuttaa asioihin sidotaan yleensä tapahtuman tavoitteisiin ja motiiveihin jo sen suunnittelu vaiheessa.

Vaikuttavuutta voi olla yhteiskunnallisella tai poliittisella tasolla, jolloin se koskettaa yleensä suurempaa joukkoa. Se voi olla tärkeää esimerkiksi jonkun poliittisen päätöksen syntymiselle tai yleisen yhteiskunnallisen ajatuksen tai mielipiteen muovaantumiselle. Yhteiskunnallisesti vaikuttavat asiat ovat julkisia ja saavat aikaan erilaisia ja erityyisiä ajatuksia. Vaikuttavuus voi olla myös emotionaalista, jolloin vaikuttavuuteen on olemassa tunnepohjainen sidos. Tunnesidos tapahtumaan tai taiteeseen on henkilökohtaisempi kuin puhuttaessa vaikuttavasta tapahtumasta yhteiskunnallisella tasolla.

5.1 Vaikuttavuuden määritelmä

Vaikuttavuudella tarkoitetaan erityisesti niitä laajempia ja ajallisesti kestävämpiä vaikutuksia, jotka vastaavat samalla toiminnalle ennalta asetettuja tavoitteita. Vaikuttavuus on siis tavoiteltua muutosta. (Saukkonen 2014, 32.)

Vaikuttavuus sidotaan usein tavoitteellisuuteen, koska tavoitteet konkretisoivat vaikuttavuutta. Vaikutukset ovat merkki vaikuttavuudesta. Kulttuurin ja taiteen vaikutusten tilastointiin ja mittaamiseen on kiinnitetty viime aikoina enemmän huomiota kuin aikaisemmin. Niin kunnallisella kuin valtakunnallisella tasolla on pyritty etsimään keinoja taiteen ja kulttuurin mittaamiseksi, jotta vaikutuksia voidaan käyttää argumentteina esimerkiksi perusteltaessa kysymystä miksi kulttuuripolitiikka on tärkeää. (emt., 33.)

Kulttuuripolitiikassa pidetään kaikista tärkeimpänä taiteen ja kulttuurin taloudellisiin, sosiaalisiin ja hyvinvointiin liittyvien vaikutusten mittaamista. Mittareiden määrittelemisen on kuitenkin alkuvaiheessa vielä, esimerkiksi taiteen hyvinvoinnin vaikutuksia ei pystytä mittaamaan helposti ja vakuuttavasti lyhyillä tarkasteluväleillä. Vaikuttavuuden indikaattoreista on kiinnostuttu vasta viime aikoina, joten pitkän aikavälin tarkastelua ei ole ehditty taiteen tapauksessa vielä tekemään. Tämä on yksi niistä syistä, miksi kulttuuriin sovellettavia mittareita ei ole pystytty jo määrittelemään konkreettisin keinoin. (emt., 33.)

Vaikuttavuutta määriteltäessä sitä voidaan tarkastella yksilöllisemmin sen luonteenpiirteitä mukaillen. Vaikuttavuuden voisi määritellä esimerkiksi affektioon kautta. Affektiivisuuden voisi määritellä ikään kuin kokemuksena, affektioon ja performanssiin sekä esityksen läsnäoloon pohjautuvaksi tunnetilaksi. Affektiota voidaan pitää voimaannuttavana aaltona, joka toimii energian ja tunnetilan nostattajana. Jos vaikuttamisesta puhutaan affektioon kautta se on ruumiillisempaa ja mahdollisesti myös yhteisöllisempää vaikuttamista, joka perustuu läsnäoloon ja kokemukseen. Tunnetasoista vaikuttavuutta on erittäin vaikea mitata, koska se ei perustu mihinkään laskettavaan ilmiöön. STPT:n huippukokous oli myös affektiivinen kokemus paikalla olleille sen diskursiivisen koreografian kautta, jolloin yleisö pääsi vaikuttamaan myös puheiden sisältöön. Kuitenkaan taidepoliittisen huippukokouksen affektiivista kokemusta ei voida jälkikäteen mitata sen läsnäoloon perustuvan vaikuttavuuden takia. (STPT:n tiimin haastattelut 2015, Satu Herrala.)

STPT:n affektioina voidaan pitää esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, Twitterissä käydyt keskustelut ja tviitaukset tapahtumasta. Yleisö sekä esiintyjät tviittasivat muun muassa huippukokouksen ylittäneen odotukset, antavan paljon uusia ideoita ja ajateltavaa, tehneen vaikutuksen jo pelkällä ulkoisella olemuksellaan, puhujien ja puheiden sisältöjä kritisoitiin ja tuettiin vahvasti sekä tapahtumaa referoitiin vuoden tärkeimpien taidetapahtumien joukkoon. (Twitter 2015.)

Taidepoliittisen huippukokouksen vaikuttavuudesta puhuttaessa pitää erottaa sen esityksellinen ja poliittinen puoli. Tapahtuman poliittisen vaikuttavuuden seurauksena osa osallistuneista poliitikoista nosti taidepoliittisia kysymyksiä omilla prioriteettilistoillaan sekä muodosti selkeämpiä ja konkreettisia mielipiteitä taidepolitiikasta. Tapahtuma oli myös esityksellinen taideteos ja sen taiteellinen vaikuttavuus oli erittäin tärkeää varsinkin esittävien taiteiden kentällä. Esittävien taiteiden kenttä on profiloitunut itseään pienenä ilmiönä, koska se on myös syntynyt sellaisena. Tapahtuma osoitti kuitenkin taiteellisen vaikuttavuuden kautta, miten esittävät taiteet voivat olla osa isojaakin kokonaisuuksia suuremmat yleisöt kohteenaan. (STPT:n tiimin haastattelut 2015, Eva Neklyaeva.)

5.2 Vaikuttavuuden indikaattorit

Kulttuurin ja taiteen tuominen vahvemmin osaksi politiikkaa, lisäksi perusteluja, miksi kulttuuripolitiikka on niin tärkeää, kun taidekentällä puhutaan. Argumenttina voisi toimia erilaiset vaikuttavuuden mittarit, jotka mittaavat, analysoivat ja arvioivat myös esimerkiksi ekonomian kehitystä. Samalla tavalla kulttuuripolitiikan tärkeyttä voitaisiin perustella. (Karttunen 2010.) Vaikuttavuuden mittareiksi voitaisiin kutsua niitä konkreettisia keinoja, millä kulttuurin tai taiteen merkitystä voitaisiin tutkia.

Kulttuuria on tilastoitu niin kauan kuin kulttuurisosiologiaa ja -politiikantutkimusta on tehty aina 1970-luvulta (emt.). Kulttuurin tilastoinnin avulla pystytään tutkimaan faktoja esimerkiksi kulttuurin eri aloista, kulttuuriyritystoiminnasta ja -työvoimasta, kouluttautumisesta, kansainvälisyydestä ja yleisestä taloudesta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015). Tilastointia voisi hyödyntää faktojen etsinnän suhteen kulttuurilähtöistä vaikuttavuutta mitattaessa. Tilastot eivät kuitenkaan toimisi sellaisenaan mittareina. Onko olemassa mittareita, joilla vaikuttavuutta tai merkittävyyttä voitaisi mitata kulttuurin ja taiteen suhteen ja miten nämä mittarit määriteltäisiin?

Yhteiskunta haluaa etsiä jatkuvasti numeerisia perusteluja asioille, joita halutaan tukea tai kehittää yhteiskunnan toimesta. Erityisesti poliittiset päätökset, jotka pohjautuvat numeerisiin argumentteihin ovat uskottavampia kuin faktat ilman tilaston tuomaa tukea. Tämä on kuitenkin erityisen ongelmallisista taidepolitiikan suhteen. Kulttuurin ja taiteen olisi oltava mitattavissa ja osoittaa olevansa hyödyllistä sekä vaikuttavaa. Niiden tulisi olla tuottavia ja niistä saatavat hyödyt olisi hyvä todistaa konkreettisin keinoin. Ajateltaessa asiaa taiteen ja kulttuurin näkökulmasta, asia on kuitenkin melko absurdi. Taide on ollut osana yhteiskuntaa myös valtaa kyseenalaistavana ja jopa kumoavana vastavoimana ja kulttuuripolitiikkaa on pidetty osana politiikan osa-alueita. Varsinkin taloudellisesti kriittisinä aikoina taiteen ja kulttuurin tulisi ikään kuin osoittaa paikkansa mitattavilla tuloksilla. (Jakonen 2015, 36-38.)

Vallitseva ideologia haluaa typistää kaiken muutamaan numeroon vaikka taiteen kaltaisten asioiden mittaaminen on mieleetöntä ja lähes mahdotonta (Kemppe 2015).

Vaikuttavuuden mittaaminen koko kulttuurikenttä objektina on erittäin haastavaa, ellei jopa täysi mahdottomuus. Taiteen toimintamuodot ovat usein kulttuurisia ja niiden toimijoita motivoivat usein muutkin kuin taloudelliset hyödyt, joten tarkkoja mittareita ei voida määrittää helposti. Keskityttäessä liikaa mittareiden etsintään ja välineellisiin vaikutusmuotoihin, taiteen itseisarvo saattaa kyseenalaistua ja se saattaa jopa tehdä kulttuurista vähempiarvoisempaa, mitä se todellisuudessa onkaan. Kulttuurialojen koon, luonteen ja mahdollisuuksien mittaaminen pystyisi ohjaamaan poliittisia linjauksia ja kulttuuripolitiikan etenemistä, vaikka sen määrittely onkin hankalaa. (Saukkonen 2014, 33; Kuusela 2014, 115.) Toisaalta näitä saatuja mittaustuloksia voitaisi käyttää myös perusteluina kulttuuribudjetin pienentämiselle tai lisäämiselle. Budjettivetoisen ja lukuihin yhdistetyn vaikutusten mittaaminen vaikuttaisi todennäköisesti kulttuurin määrärahoihin.

Taiteen ja kulttuurin vaikuttavuuden mittaaminen tai erilaisten indikaattoreiden määrittelemine on erittäin vaikeaa, erityisesti lyhyellä aikavälillä. Tuottavuusmittarit, vaikuttavuuden indikaattorit ja numeeriset tulostavoitteet muuttavat helposti taiteen ja kulttuurin sisältöjäkin, joten kulttuurin vaikuttavuuden mittaaminen ei ole niin yksiselitteistä. (Jakonen 2015,38.) Vaikuttavuuden mittaamisen ongelmana voi olla myös se, etteivät mittareiden kehittämistyössä hallinnollinen, poliittinen ja toisaalta taiteen, kulttuurin ja estetiikan kieli kohtaa toinen toisiaan. Tämä hidastaa, ellei jopa estä yhteisten mittareiden luomista (Rautio 2009).

Vaikuttavuutta tapahtumissa voidaan mitata esimerkiksi sen jatkuvuuden kautta. STPT:n tapauksessa pienemmät tapahtumat, jotka ovat syntyneet ilman erillistä taustalla toimivaa organisaatiota tai organisaatioita ovat seurauksia taidepoliittisesta tapahtumasta. Nämä pienemmät tapahtumat ylläpitävät vielä edelleenkin taidepoliittista tapahtumaa käyttäen sitä referenssinä ja jatkaen esimerkiksi tapahtuman nimestä syntynyttä hastagia: #makeartspolicy sosiaalisessa mediassa. Ilmiö ikään kuin jatkaa tapahtumaa vielä näin puoli vuotta jälkeenkin, mikä

osoittaa sen merkittävyyttä ja tarjoaa jatkuvuuden erääksi mittariksi. (STPT – tiimin haastattelut 2015, Eeva Bergroth.)

Vaikuttavuuden mittarina voitaisiin pitää myös eräänlaista syy -seuraus ilmiötä. Mitä tapahtumalla on saatu aikaan ja onko siitä seurannut jotain suoraa tai välillistä. Onko se esimerkiksi ravistellut, voimaannuttanut, synnyttänyt jotain uutta tai saanut aikaan jotain konkreettista ja selitettävää –muutakin kuin affektiivisen kokemuksen? Ruumiillinen, esimerkiksi affektiivinen kokemus näkyy ja tuntuu tapahtuman jälkeen heti, mutta kielelliset kokemukset jälkeinpäin. Kielelliset mittarit ovat usein myös määrällisten asioiden mittaamiseen käytettyjä keinoja. STPT:n tapauksessa tapahtuma sai aikaan niin ruumiillisen kokemuksen tapahtumaan osallistuneiden keskuudessa kuin myös kielellisen siitä jälkeinpäin puhuneiden keskuudessa. (STPT- tiimin haastattelut 2015, Eva Neklyaeva & Eeva Bergroth.)

Yleisömäärä ei yksinään voi toimia vaikuttavuuden mittarina. Vaikka tapahtuma olisikin paljon esillä ja suurille yleisöille sen sisältö ei ole välttämättä laadullista tai merkittävää jolloin myös vaikuttavuus kyseenalaistuu, kun taas välillä pienelle yleisöllekin tehty tapahtuma tai teos voi olla äärimmäisen vaikuttava vaikuttavuuden eri määritelmän. (emt.,..) Yleisömäärä voi toimia vaikuttavuuden mittarina esimerkiksi rahoituspäätösten yhteydessä. Yleisön lukumäärä ei kuitenkaan määrittele tapahtuman luonnetta.

Vaikuttavuuden määritelmän ollessa erittäin avoin, joustava ja tapauskohtainen, on myös mittareiden mukauduttava näihin muotteihin. Se miten taidetta tai tapahtumia ja niiden vaikuttavuutta tai niistä syntyneitä vaikutuksen aaltoa mitataan, linkittyy yleensä tapahtuman motiiveihin, visioon ja missioon. Vaikka laskelemattomissa olevien asioiden mittaaminen on erittäin hankalaa, on olemassa joitain keinoja, joita voitaisiin pitää vaikuttavuuden mittareina. Nämä mittarit ovat kuitenkin usein tapauskohtaisia ja niiden soveltaminen kaiken vaikuttavuuden mittaamiseen voi olla jopa mahdotonta.

5.2.1 Konkreettiset mittarit

Minkälaisilla mittareita vaikuttavuutta voitaisiin sitten mitata? Mittarit yleensä käsitetään määrällisinä, helposti laskettavina asioina. Kuitenkin tieteellisen ja taiteellisen työn vaikuttavuuden konkreettinen ja yksiselitteinen mittaaminen on vaikeaa osittain siksi ettei mitattava ei ole aina aineellista ja helposti laskettavissa olevaa. (Karttunen 2010.)

Eräänä kertoimena voitaisiin pitää erillistä viittaus- ja vaikuttavuuskerrointa. Tämä mittari mittaa sisällöllistä ja lainalainauksien käyttöä kyseisestä aiheesta. Tällaisia viittauskertoimia on käytetty aiemmin esimerkiksi lehtien merkittävyyden mittaamisessa. (Saarti 2003.) Tapahtumien suhteen tiedotuksella on myös suuri merkitys tällaisten mittareiden kanssa. Kuitenkin välillä onnistuneesta ja mittavasta tiedotuksesta huolimatta media ei ota tapahtumia jutun aiheikseen esimerkiksi jos tapahtuu jotakin merkittävää globaalilla tai kansallisella tasolla samaan aikaan. Luotettavuus pohjautuukin pelkästään median käyttämään valtaan tällaisten mittareiden kohdalla.

STPT:n kohdalla media käyttää edelleen marraskuista tapahtumaa referenssinä. Tapahtumaan tehdyt viittaukset lisäävät sen arvoa ja vaikuttavuutta, varsinkin näin jälkeenpäin, koska siitä puhutaan vielä puoli vuotta tapahtuman jälkeen. Viittauksia ja referointeja tämän tapahtuman suhteen loivat myös sen ajoitus. Taidepoliittinen puhe kiihtyi julkisen keskustelun foorumeilla eduskuntavalioiden 2015 alla varsinkin, kun kulttuuribudjetti on leikkausuhan alla seuraavalla hallituskaudella ja useammalla eri taiteellisella sektorilla oli ikään kuin ”kiehunut pinnan alla” kysymyksiä ja ajatuksista taidepolitiikan suhteen. Tämä lisäsi mediassa näkyviä viittauksia positiivisesti tapahtuman suhteen ja mittasi osaltaan tapahtuman vaikuttavuutta. (STPT:n tiimin haastattelut 2015; Baltic Circle b 2014.)

Tapahtumille voidaan luoda vaikuttavuuden yhteydessä myös tavoitteellisia mittareita. Tällaiset mittarit lähtevät liikkeille odotuksista, joita tapahtumalle tai taiteelle asetetaan. Tapahtumia ja taidetta tehtäessä on hyvä määritellä konkreet-

tiset syyt, miksi se tehdään. Sillä tavoin voidaan määritellä tavoitteet tapahtumalle. STPT:n tapauksessa tavoitteena oli saada aikaan julkista keskustelua taidepolitiikasta sekä sen tilasta ja suunnasta Suomessa. Tapahtumalla haluttiin saada kiinnostusta niin taide kuin politiikan kentältä ja vaikuttaa asioihin sekä luoda vaikuttavuutta tapahtuman ympärille –ei vain tehdä taiteellista spektakkelia. Koska tavoitteet toteutuivat monipuolistaen taidepoliittista keskustelua ja saaden mukaan niin taidekentän kuin poliittisen kentän toimijoita, voidaan todeta tapahtuman olleen vaikuttava tavoitteellisten mittareiden kautta. (STPT:n tiimin haastattelut 2015.)

Vaikuttavuuden mittaamisessa on myös omat käänköpuolensa. Esimerkiksi tavoitteellisten mittareiden toimiessa vaikuttavuuden indikaattoreina tuotannoissa kuljetaan omia tavoitteita kohti ja jos tavoitteena on saavuttaa vaikuttavuuden asema sitä kohden myös kuljetaan määrätietoisesti. Tällaisessa tapauksessa tuotantoa voisi kutsua matemaattiseksi poluksi, joka pyrkii seuraamaan sille ennakkoon määrättyä tietä. Se saattaa kuitenkin rajoittaa itse tapahtuman tai tuotannon suuntaa ja kokonaisuutta. Erityisesti taiteellisuuden kannalta mittaminen voi rajoittaa vaikuttavuutta enemmän kuin sen olisi mahdollisuus saavuttaa vapaasti omaan suuntaan kulkevana tuotantona, koska jos sen suunta on määrätty ennalta joustavuus suuntaan jos toiseen on rajoitettu. (STPT:n tiimin haastattelut 2015, Dana Yahalomi.)

5.3 Media vaikuttavuuden luojana

Edustuksellisen demokratian toteutumisen kannalta media on äärimmäisen tärkeä. Media ei pelkästään välitä tietoa vaan luo myös kattavan pohjan vuorovaikutukselliselle keskustelulle. Moderni mediajärjestelmä ei ole kuitenkaan automaattinen tae tasapuolisen tiedon siirtymiselle eteenpäin kaikkien saataville. Päätösvaltaa käyttävät voivat antaa myös virheellistä tietoa asioista, ilmaista asiat johdattelevasti tai jättää olennaista tietoa kertomatta. (Nieminen & Pantti 2012, 27.) Media itse pystyy käyttämään valtaa samalla tavalla toiseen suuntaan. Toimittajat ja medioiden toimitukset käyttävät mediallystä valtaa päättäessään julkaistavat sisällöt. He voivat toistuvasti valita puolueellisia aiheita tai kir-

joittaa esimerkiksi vain heidän mielestään kiinnostavista sisällöistä, jolloin he luovat itse luotettavalta tuntuvan kuplan oman mediasisältönsä piiriin.

Median käyttämään valtaan tulisi suhtautua jollain tapaa myös kriittisesti. Eläessämme digitaalisessa ja globaalissa yhteiskunnassa media on vahvasti esillä joka puolella kaikkina vuorokauden aikoina. Mediajoukko ei koostu pelkästään laatu- ja asiamedioista, jotka toimivat uutisten tavoin kertoen ajankohtaisia tapahtumia ympäri maailmaa, vaan joukkoon mahtuu myös niin sanottuja roska- ja pilkkamedioita, joiden välittämä tieto ei välttämättä ole täysin totuudenmukaista. Mediakriittisen lukutaidon omaaminen vaikuttaa myös siihen, miten medioiden julkaisuihin suhtautuu. Kriittisen median seuraajan silmissä artikkeli muuttuu vaikuttavammaksi, jos median oma ääni on neutraali, ja teksti sisältää selkeitä vaikutteita faktoista. Vaikuttavuus lisääntyy, kun useat mediaryhmät tai –edustajat kirjoittavat samasta aiheesta.

Suomen taidepoliittisen tapahtuman tapauksessa media, erityisesti sosiaalinen media, loi tapahtuman ympärille niin sanotun hyvän hypetyksen, joka loi oman vaikuttavuuden kuplan STPT:n ympärille. Onko medianäkyvyys tärkeää vaikuttavuuden mittarina? Kuten aiemmin viittasin kappaleessa *4.2.1 Konkreettiset mittarit*, referenssejä ja viittauksia voidaan pitää vaikuttavuuden mittareina. Ovatko nämä vaikuttavuuden mittarit kuitenkaan luotettavia, koska media voi valita oman lähestymistapansa aiheeseen ja vaikuttaa sillä tavoin välillisesti referenssin sisältöön ja siitä kumpuaviin ajatuksiin?

Mediajulkisuus antaa lisätukea päätöksentekoverkostoissa ja lobbauksessa. Tämä lisää vaikuttavuutta omalta osaltaan. Mediassa esiintyvät henkilöt voivat hyödyntää median kautta julkisuuden tuomaa vaikuttavuutta omassa toiminnassaan. Provokatiivinen lausunto herättää enemmän julkista keskustelua kuin neutraali. Tällä leikittely voi olla tietoista vaikuttavuuden luontia mediassa esiintyvien taholta. (Reunanen & Harju 2012, 84-95.) STPT:ssa esiintyneiden poliitikkojen puheenvuoroissa kaikista eniten keskustelua herättivät Juho Eerolan provokatiivinen siteeraus *Kyllähän Aleksis Kivikin kirjoitti mahtavan teoksen köyhyyden kynnyksellä* sekä konkretiaa tarjoillut J-P Väisäsen täytekakkuperformanssi kulttuuribudjetista ja sen pienuudesta.

STPT:n huippukokouksen tapauksessa median tuoma vaikuttavuus tapahtuman ympärille näkyi vasta lähempänä tapahtumapäivää. Media innostui taidepoliittisesta huippukokouksesta vasta huomattessaan sen olevan niin kattava ja suuri kokonaisuus, esimerkiksi Yle päätti toteuttaa live stream-lähetyksen vasta tapahtumaa edeltävällä viikolla. Myös muutamat mediat kuten HS ja Suomen kuvalehti olivat valmistelleet jo kulttuuripoliittisia juttuja ja halusivat saada taidepoliittisen huippukokouksen tuomaa aspektia mukaan ennen julkaisujensa tekoa. Välillä tapahtuman tiedottaminen tuo median kautta vaikuttavuutta, toisinaan ei. Tämän tapahtuman vaikuttavuutta lisäsi enemmänkin taidekentän nälkäisyys ja tapahtuman tarve, kuin median luoma kupla ja hypetys sen ympärillä, vaikka tapahtumassa olikin myös järjestäjien puolesta esimerkiksi erinomaiset tviittajat ja hyvä tiedotus ennen tapahtumaa. Media tuo siis lisäarvoa, mutta ei aina ratkaisevissa määrin. (STPT:n tiimin haastattelut 2015, Eeva Bergroth & Satu Herrala.)

5.4 Lobbauksen merkitys

Lobbaus on tärkeässä roolissa puhuttaessa vaikuttavuudesta ja itse vaikuttamisesta. Lobbaus on lainasana sanasta *lobbying* ja viittaa niin sanottuun kulissien takana tehtävään vaikuttamiseen. Taitava lobbaaja esittää asiansa uskottavasti, perustelluilla argumenteilla ja vuorovaikutuksellisesti poliittista päätösvaltaa käyttävien tahojen kanssa (Aktiiviopas 2015). Lobbausta voivat tehdä eduskunnan päättäjien suhteen esimerkiksi eri järjestöt ja tapahtumajärjestäjät.

Kulttuuri- ja taidepoliittisia asioita eteenpäin lobbaava taidekenttä pyrkii ajamaan yleensä vain omien etujen mukaisia asioita eteenpäin (Koitela 2015a). Kun taidekentältä tulee monia eri ääniä ja näkökulmia ja useat tahot yrittävät vaikuttaa asioihin, päättäjien on vaikea saada tarttumapintaa, mikä olisi kaikkein relevantinta ja kulttuuripolitiikan suhteen. Taidekentän yhteisen äänen puuttuminen saattaa olla ongelmallista taidekentän edun tavoittelussa ja siitä syystä kulttuuripolitiikka saattaa olla suuntaviivatonta poliitikkojen mielessä. Taidekentältä lähtevä yhtenäinen lobbaustaktiikka voisi ratkaista tämän ongelman. Esimerkki

hyvästä taidekentän yhteisestä lobbauksesta syntyi 26.2.2015 järjestetyssä taidepoliittisessa tapaamisessa, kun joukko taiteilijoita ja eri järjestöjen ja taidealojen edustajia kokoontui tekemään taidepoliittiset hallitusohjelmatavoitteet, jotka ojennettiin Arkadia-seuran järjestämässä tilaisuudessa maaliskuun 2015 alussa tilaisuuteen osallistuneille poliitikoille. (Baltic Circle 2015b.)

5.5 Vaikuttavuuden lisääminen tietoisesti

Lisättäessä tietoisesti vaikuttavuutta tapahtumaan, täytyy jo suunnitteluvaiheessa tiedostaa, minkälaista vaikuttavuutta tapahtuman ympärille halutaan luoda. Jos haluaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta isompi näkyvyys on parempi, mutta jos haluaa vaikutusten olevan suuria vain tietyille kohdeyleisölle, tapahtuma suunnataan yleensä heille ja heidän verkostoilleen. Päätökset siitä, minkälaista vaikuttavuutta haluaa tuotannon pariin lisätä, ovat aina sidoksissa tuotannon tavoitteiden kanssa. STPT:n tapauksessa tavoitteet asetettiin paljon korkeammalle, jolloin myös vaikuttavuutta haluttiin suuremmalla mittakaavalla saavuttaa. (STPT:n tiimin haastattelut 2015, Eva Neklyaeva.)

Suomen taidepoliittisen tapahtuman suunnittelun yhteydessä käytiin keskustelua siitä, miten tapahtuman vaikuttavuutta voidaan lisätä ja miten siitä saadaan syntymään lumipalloefektiin verrattavissa oleva ilmiö, joka ruokkii itse itseään kasvattaen vuorovaikutuksessa olevien henkilöiden nälkäisyyttä tämän ilmiön suhteen ilman erillistä taustaorganisaatiota takana. Suunnitteluprosessiin varattiin tietoisesti paljon aikaa, jolloin tapahtumasta ehdittiin kertoa jo hyvin laajalle joukolle ennen itse tapahtuman lähtölaskentaa. Suunnittelun aikana tapaamisissa pyrittiin herättämään mahdollisimman monitahoisesti mielenkiintoa tapahtumaa kohtaan. Kun verkostoja kasvatettiin tietoisesti ja useat tahot olivat tietoisia tapahtumasta, tieto ja tapahtuman kulku lähtivät etenemään laajana aaltona ja aalto ikään kuin jatkoi etenemistä vielä tapahtuman jälkeenkin synnyttäen tämän lumipalloefektin. Tämä huoliteltu suunnittelu- ja valmistelutyö toi lisäarvoa tapahtumalle ja sen motiiveihin erityisesti vaikuttavuuden kannalta. (emt.,.)

I assume that there is a conscious or maybe an unconscious connection between how this project came to life and its outcome and spread. Food for thought- maybe when there is a roof-organization with an agenda, it pre-determine the discourse and only the lack of such body, allows a complex discourse, where the result is unexpected and different smaller organizations have the flexibility to activate the discourse for their own need. (STPT:n tiimin haastattelut 2015, Dana Yahalomi.)

Vaikuttamiskeinoja on useita ja ne ovat suoraan verrannollisia tapahtuman ja taiteen sisältöön, miten niitä voi mitata. Vaikuttavuuden mittaaminen on hyvä keino todistaa argumentein; miksi taide tai tapahtumat ovat tärkeitä yhteiskunnalle. Luovien alojen ja luovan osaamisen yhdistäminen yhteiskunnalliseksi osa-alueeksi, luovaksi taloudeksi antaa taiteelle mahdollisuuden moninaistua ja yhdistyä entistä enemmän yhteiskunnan rakenteissa. Kuitenkin jos epäillään taiteen itseisarvoa myös sen merkitys luovan talouden rakentajana voi kyseenalaistua. Löytämällä oikeita mittareita taiteen ja tapahtumien vaikuttavuuden mittaamiseksi pystytään perustelemaan miksi ne ovat tärkeitä. Vaikuttavuuden mittaaminen laskennallisesti ei ole kuitenkaan yhtä helppoa kuin esimerkiksi talouspoliittiset mittarit.

6 TAITEILIJAJA TUOTTAJAJA KULTTUURIPOLITIIKAN KENTÄLLÄ

Tuottajat ja taiteilijat ovat konkreettisia taidepolitiikan toimeenpanijoita. Erityisesti taidepolitiikka koskettaa kaikkein eniten taidekentällä työskenteleviä henkilöitä. Taiteen aloille kouluttautuneet ovat lisääntyneet viimeisten vuosien aikana ja samaa tahtia aloilta leikataan rahaa, mikä johtaa myös työpaikkojen vähentymiseen. Tämä eturistiriita tuntuu järjettömältä yhtälöltä ja on sanomattakin selvää, ettei se palvelee alaa eikä yhteiskuntaa.

Taidepolitiikka on ollut osana politiikkaa jo vuosien ajan. Tällä hetkellä ollaan kulkemassa suuntaan, jossa taidepolitiikka vaatisi laskennallisia perusteluja olemassaololleen. Onko kulttuurin ja taiteen itseisarvo kärsinyt viimeisten vuo-

sien aikana? Taiteen ja kulttuurin siirtyessä mitattavissa oleviin malleihin voidaan miettiä onko kulttuurin merkitys unohtunut? Jos taiteesta tulee entistä enemmän kaupallisempaan suuntaan kulkevaa lopputuotehakuista toimintaa, menettävätkö myös taiteilijat luovuutensa ja pystyykö taide tarjoamaan tämän seurauksena yhteiskunnalle ja yksilöille sitä mitä se nykyisin tarjoaa?

Kulttuuri- ja taidepolitiikan tulisi ruokkia ja sallia monimuotoisuutta taiteessa. Tämänhetkinen tendenssi viittaa päinvastaiseen, voimakkaan utilitaristiseen trendiin, taiteen tyypistämiseen sen pelkäksi käyttötarkoitukseksi. (Kontio & Ojamo 2015, 160.)

On sanomattakin selvää, että taiteen sisältö ja rakenteet muuttuvat, jos taiteen ei anneta kulkea omaan suuntaansa. Kun taiteen sisältö ja sen tekemisen merkitys muuttuu, sen tekijät eli itse taiteilijat kyseenalaistavat oman työnsä motiivit. Esimerkiksi taiteilijoiden hakiessa apurahoja pystyäkseen työskentelemään taiteen parissa, he joutuvat mukautumaan apurahoja antavien tahojen muotteihin. Tämän seurauksena taiteilija menettää oman työnsä vapaan määräämisoikeuden halutessaan elättää itsensä taiteilijana ja tasapainoillessaan apurahojen antavien tahojen ja yhteiskunnan edellytysten mukaan. Kyseenalaistaako taiteelle ja kulttuurille halutut mittarit myös taiteilijoiden työn merkityksen. (Hauru 2015, 153-154.)

Taiteilijat ja tuottajat pystyvät kuitenkin työskentelemään kulttuuripolitiikan suhteen vuorovaikutuksellisesti. He ovat taidepolitiikan toimeenpanijoita ja siihen vaikuttavia tahoja. Kulttuuripolitiikka on suoraan verrannollinen taiteilijoiden ja tuottajien työhön esimerkiksi julkisten apurahojen tai lakien kautta. Taiteilijat ja tuottajat pystyvät olemaan vuorovaikutuksessa päättäjiin esimerkiksi vaikuttavan taiteen kautta. Vaikuttava taide on usein moniulotteisempaa ja sen takia taiteen avulla pystytään tekemään suoraa lobbausta päättäjien suhteen.

6.1 Taiteilija kulttuuripolitiikan eteenpäin viejänä

Kulttuuri- ja taidepolitiikka saattaa olla osittain pinnallista puhetta myös taidekentällä. Taidepolitiikasta ei uskalleta puhua kentällä, koska pelätään puheen laukaisevan vieläkin rankemman budjettileikkurin. Pelätään menettävän jo saavutettuja etuja. Määriteltäessä mikä on taiteen yhteiskunnallinen tehtävä, taidealojen ihmiset saattavat kavahtaa ajatusta siitä ettei taidetta tehdä enää pelkän taiteen vuoksi, vaan siitä on saatava jokin hyödyke tai palvelu. (Hirvonen 2014.)

Kuitenkin määriteltäessä taiteen arvo yhteiskunnalle, saataisiin siitä paljon hyviä tuloksia. Ei tarvitsisi perustella juuria myöten miksi kulttuuri ja taide ovat tärkeitä esimerkiksi kansalaisidentiteetin kehittymiselle ja mitä tapahtuu, kun niiden monialaisuutta rajoitetaan. Taiteilijoilla on avaimet luoda jotain uutta tai kehittää vanhaa. Näin he ohjaavat myös omalla taiteellaan kulttuuria ja taidetta eteenpäin eri suuntiin. Fossiloituuko suomalainen taidemaailma, jos taiteilijoiden toimintakenttää supistetaan kiristämällä taidepolitiikkaa? Taide pystyy myös luomaan erilaisia todellisuuksia ja perspektiivejä ympäröivään yhteisöön. Voisiko taiteen typistäminen aiheuttaa myös luovuuden lopahtamista yhteiskunnassa?

Taiteen voidaan sanoa olevan reflektioita nykymaailmassa, siitä miten taiteilija itse kokee ympäristönsä. Voiko taide olla puhtaasti taidetta ja menestyä sitä kautta vai onko se jollain tavalla aina poliittista, koska taiteilijat kuitenkin ottavat vuorovaikutusta ympäristöstään - oli tuotos poliittista taidetta tai ei.

I don't believe there is such a thing as pure art. An artist is someone who reacts to ones surrounding. An artist will always respond to the time and place s/he lives in and those will always show in his artwork. It might be only his personal reaction or interpretation to his time and place but they will always affect his work. (STPT:n tiimi haastattelut 2015, Dana Yahalomi.)

Taiteilija voi saavuttaa vaikuttavuutta, vaikkei taide lähtökohtaisesti olisikaan poliittinen teos. Vaikuttavuus on erilaista tällaisissa tapauksissa ja voidaankin puhua enemmän emotionaalisesta tai ruumiillisesta vaikuttavuudesta kuin yh-

teiskunnallisesta. Taide, joka on erittäin provokatiivista tai speaktaakkelimainen voi herättää vaikuttavuutta, tosin näissä tapauksissa esiintyy usein niin sanottua vastakkainasettelua teosta kannattavien ja sitä vastustavien suhteen. Onko pelkkä julkinen keskustelu vakuuttavaa vaikuttavuutta jos se ei saa mitään konkreettista aikaan? Suomen taidepoliittisen tapahtuman tapauksessa tuotantotiimi kävi ennen tapahtumaa keskustelua siitä, halutaanko tehdä hieno, näyttävä speaktaakkelimainen esitys vai saada jotain oikeasti aikaan. Tuotantotiimi päätti kulkea tavoitteellisempaan suuntaan ja saada jotain oikeaa aikaan kulttuuripoliittisen keskustelun suhteen. (STPT:n tiimi haastattelut 2015.)

6.2 Kulttuuripoliitiikan rooli tuottajan työssä

Kulttuuripoliitikka luo osaltaan raameja ja toimintaympäristöä, joissa kulttuurituottajat toimivat. Käytännössä kulttuurituottajia voitaisiinkin sanoa kulttuuripoliitiikan toimeenpanijoiksi. Tuottajat pystyvät omalla toiminnallaan vaikuttamaan millaista kulttuuri- ja taidepolitiikkaa haluavat olla tekemässä. Tuottajien toimissa myös poliittista päätösvaltaa käyttäjien suhteen lobbaajina he toimivat kulttuuripoliitiikan tekijöinä. Näin tuottaja toimii kumpaankin suuntaan kulttuuripoliitiikan toteuttajana ja tekijänä. (DeVereaux & Vartiainen 2009.)

Kulttuuripoliitikka saattaa olla kuitenkin tuottajien keskuudessa eräänlainen sanahirviö. Sanaa politiikka vieroksutaan ja sitä ei pidetä välttämättä omaa työtä ajatellen tärkeänä. Tämä saattaa johtua siitä, että se rinnastetaan vain päätösvaltaa käyttäjien tavaksi toimia tai jollain tapaa kaukaiseksi ja irralliseksi kulttuurista. Kuitenkin suurin osa tuottajien tekemistä päätöksistä suuntaan tai toiseen kytkeytyy kulttuuripoliitikkaan. Esimerkiksi se minkälaista sisältöä tapahtuma tarjoaa tai onko sisäänpääsyä tapahtumaan vai ei. Nämäkin kytkeytyvät kulttuuripoliittiseen puheeseen.

6.3 Kulttuuripoliitikkaa tapahtuman kautta

Miten taide tai tapahtumat itsessään pystyisivät tekemään taidepolitiikkaa tai herättämään keskustelua siitä? Pystyisivätkö tällaiset tapahtumat toimimaan

poliittisina tekoina? Kyllä pystyisivät, Suomen taidepoliittinen tapahtuma on hyvä esimerkki miten tapahtuma voi tehdä kulttuuripolitiikkaa ja vaikuttaa siihen. Taidepoliittinen huippukokous oli ainutlaatuinen, koska se teki taiteella politiikkaa ja politiikalla taidetta samaan aikaan. Jokainen tilaisuuteen osallistunut oli samalla vaikutusvaltaa käyttävä taiteilija ja poliitikko tapahtuman koreografian ja diskursiivisten vaikutusmahdollisuuksien takia. Poliittinen tapahtuma oli vahvasti myös taiteellinen ja kuuluikin nykyteatterifestivaalin ohjelmistoon. (Kemppe 2015.)

Suomen taidepoliittinen tapahtuma oli vaikuttava ja onnistunut kokonaisuus suurilta osin sen konseptin takia. Tapahtuma tuli tarpeeseen ja sen ajoitus ennen eduskuntavaaleja 2015 oli oikea, mikä lisäsi sen itseisarvoa ja potentiaalia. Tapahtuma onnistui suurilta osin, koska sen suunnitteluun käytettiin puolitoista vuotta aikaa ja konsepti, ideologia sekä tavoitteet muotoiltiin huolellisesti tässä ajassa eikä jätetty viime tippaan. Danan läsnäolo tuotantotiimissä ja hänen taiteellisen näkemyksensä lisäksi kokemus taiteen ja politiikan yhdistävistä tapahtumista, tapahtuman ajoitus ja tarve sekä kentän huolellinen huomiointi esimerkiksi tiedotuksen suhteen tekivät STPT:stä onnistuneen. Yleisömäärän kasvaessa yli 500 henkilöön, tapahtuma antoi suoria viitteitä siitä, että tapahtuma tuli täydelliseen tarpeeseen ja taidepolitiikasta puhumattomuudelle haluttiin tehdä jotain. (STPT:n tiimi haastattelut, Eeva Bergroth & Eva Neklyaeva & Satu Herrala.)

Suomen taidepoliittinen tapahtuma nosti julkisen keskustelun taidepolitiikasta esille taas monen vuoden tauon jälkeen. Koska STPT oli ensimmäinen suurempi taidepolitiikasta puhuttanut tapahtuma ja ravisteli kokonaisvaltaisesti poikki-taiteellista kenttää, se jäi myös elämään referenssinä median ja kulttuurin kentille.

Me onnistuttiin saamaan taidekenttä omistamaan tapahtuma. Tapahtuman tarkoitus oli aktivoida taidekentän väkeä taidepoliittisessa keskustelussa. Mun henkilökohtainen huoli on se että taidekenttä ei osallistu tarpeeksi taidepolitiikan tekemiseen ja ne asiat, jotka koskee meitä suoraan, meillä ei ole mitään vaikutusta niihin. (STPT:n tiimin haastattelut 2015, Eva Neklyaeva.)

Todennäköisesti tapahtumalla ei olisi ollut niin suurta yhteiskunnallista vaikutusta kulttuuripolitiikan kentällä jos mukana ei olisi ollut taiteen ja politiikan yhdistävää tekijää. Juuri sen konsepti toimia esityksellisenä taideteoksena ja poliittisena vaikuttamiskeinona tekivät siitä mielenkiintoisen. Poliitikkoja ei asetettu tapahtumassa eriarvoiseen asemaan, vaikka puolueilta löytyy kulttuurimyönteisempiä ja –kielteisempiä poliitikkoja, lähtökohta oli että kaikki saavat samat ohjeistukset ja ajankäytön puheisiin –niin eduskuntapuolueet kuin ei-eduskuntapuolueet. Ilman taidekentän nälkäisyyttä ja momentumia tapahtuma olisi voinut jäädä paljon pienemmälle mittakaavalle. (STPT:n tiimin haastattelut, Eeva Bergroth & Satu Herrala.)

Taiteilijat ja tuottajat myötäilevät omilla teoksillaan, tuotannoillaan ja projekteillaan poliittisia linjauksia. Tapahtumilla ja taideteoksilla voidaan muovata yleisiä ajatusmaailmoja, jolloin vastavuoroisesti vaikutus voi näkyä suoraan lainsäädäntövaltaa käyttävien parissa. Vuorovaikutuksellisuus tekee kulttuuripolitiikasta monimuotoisempaa sekä antaa enemmän mahdollisuuksia niin tuottajilla ja taiteilijoille kuin päättäjille.

7 LOPUKSI

Kulttuurimyönteisempään suuntaan kulkeminen politiikan saralla vaikuttaisi varmastikin myös yleisiin mielipiteisiin kulttuurin ja taiteen arvostuksesta ja niitä alettaisiin pitää taas itseisarvona kansallisella tasolla ja osana yhteiskuntaa. Lähteekö kulttuuripoliittinen puhe hiljentymään vai yhä vain kiihtymään uuden eduskunnan kaudella?

Keskustelu taiteen ja kulttuurin tilasta Suomessa on monipuolistunut verrattaessa aikaisempaan. Mihin suuntaan se lähtee kulkemaan? Kohtaako taidekenttä entistä suuremmat leikkaukset valtion budjetista, kehitetäänkö entistä parempia ja selkeämpiä kulttuurin vaikuttavuuden mittareita, jotta voidaan todistaa entistä paremmin kulttuurin ja taiteen arvo vai jatketaanko politiikatonta politiikkaa kulttuuripolitiikan suhteen? Vaikka taidepoliittista keskustelua hallitsee jatkuva bud-

jettipoliittinen puhe tällä hetkellä, tuntuu olevan epäselvää mihin muuhun suuntaan taidepoliittista keskustelua tulisi viedä sekä päättäjien, että taidekentän puolesta (Rautiainen 2015, 101).

Taidetta voidaan sanoa kokeilevaksi ja rohkeaksi. Poliitiikka on taas usein harkitumpaa ja taiteen seurauksena taidepolitiikka saattaa muuttua päämäärättömäksi ja säntäileväksi –ellei se ole sitä jo. (Kontio & Ojamo 2015, 179.)

Seuraavien vuosikymmenten aikana uudessa, monikulttuurisessa ja arvopluralistisessa Suomessa voi syntyä useita kehityskaaria lisää, kun perinteiset arvot, käsitykset ja mahdollisuudet kulttuurin tekemisen tavoista ja toiminnan lähtökohdista väijäämättä mullistuvat. Ilmiselvää on, että ilman voimapolitiikkaa ja kansallista sulkeutumista paluuta yhden totuuden aikaan ei enää ole. Ja jos tuo paluu tapahtuu, ei taide-elämä kykene luomaan uutta ja kehittämään kulttuuria. (Kontio & Ojamo 2015, 180.)

Taiteenkenttä on herännyt nostamaan kulttuuripolitiikkaa esille myös saadakseen päättäjää puolustamaan taiteen ja kulttuurin arvoja ja niiden moninaisuutta kaventavia näkökulmia vastaan. (Kontio & Ojamo 2015, 162-167.) Pystytäänkö koskaan todentamaan taiteen ja kulttuurin todellista arvoa, jos sille tarvitaan mittareita, mutta koska se ei ole aineellista sen mittaaminen on erittäin haastavaa? Huomataanko taiteen merkitys vasta, kun sen toimintamuotoa typistetään ja pystytäänkö löytämään yhteiskunnasta mitään taiteen niin sanottua korvaajaa, jos sen monimuotoisuutta rajoitetaan?

Politiikan ja taiteen käydessä kädenvääntöä budjeteista ja vaikuttavuuden mittaamista taiteen paikan osoittamiseksi yhteiskunnassa, unohdetaan mitä taide merkitsee jokapäiväisessä elämässä. Monille taide ja tapahtumat ovat päivittäinen osa heidän elämäänsä. Ne tarjoavat kokemusten ja muistojen lisäksi niin sanotun pakenemisen mahdollisuuden arjen keskeltä sekä muokkaavat ja kehittävät yksilöitä ja yksilöiden identiteettejä. (Ferdinand & Kitchin 2012, 7).

Taiteen ja tapahtumien vaikuttavuuden mittaaminen korostaisi mittarista riippuen taiteenalojen eriarvoista asemaa. Mittaamisen positiivisena puolena näkyisi kuitenkin taiteen merkitys yhteiskunnalle ja yksilöille. Tällä tavalla taiteen moni-

muotoisuutta ei ainakaan typistettäisi. Taiteen integroiminen paremmin yhteiskuntaan ja politiikkaan muuttaisi myös ajatusmaailmaa jolloin mahdollisesti vuosien päästä taide nähtäisi taas taiteena eikä hyödykkeenä tai lopputuotteena.

Taide edistää luovaa taloutta omalla panoksellaan osana yhteiskunnallisia toimijoita. Luovien alojen hyödyntäminen muillakin yhteiskunnallisilla osa-alueilla kuin taiteen ja kulttuurin parissa pienentää politiikan ja taidekentän välistä kuilua sekä avaa mahdollisuuksia kumpaankin suuntaan. Monet yritykset puhuvat innovoinnista ja luovuuden lisäämisestä osana liiketoimintaa. Kenttien yhdistäminen avaa uusia toimintamuotoja, joiden kautta esimerkiksi talouskehitystä pystytään tukemaan. Toimisiko yritysmaailmassa kehittyvä luovan talouden ilmiö myös kulttuuripolitiikassa ja taiteen ja politiikan yhdistäjänä?

STPT:n tapauksessa on selvää, että taiteella tehdään politiikkaa ja toisinpäin. Se ei ole kuitenkaan täysin selkeästi eroteltavissa. Onko olemassa taidetta ilman politiikkaa ja milloin politiikassa ruvetaan hyödyntämään taiteen keinoja paremmin? Huomataanko taiteen ja tapahtumien vaikutus sosiaaliseen, henkiseen, taloudelliseen ja poliittiseen ympäristöön hyvinvoinnin ja kansalaisidentiteetin luojana (Allen & O'Toole & Harris & McDonnell 2011,65-66)?

Eduskuntavaalien 2014 alla taidepoliittinen keskustelu kiihtyi ja näkyi taidekentän lisäksi myös mediassa voimakkaasti. Taidekentän edustajien tuottamat taidepoliittiset hallitusohjelmatavoitteet ovat adressin muodossa saavuttaneet jo melkein 2 000 allekirjoitusta (adressit.com 2015). Hallitusohjelmatavoitteet ojennetaan tulevalle hallitukselle uuden hallituksen muodostuessa toukokuussa 2015. Ministerin salkkujen yhdistyessä ja uuden hallituksen muodostuessa jää nähtäväksi, miten esimerkiksi taidekentän tekemä suora lobbaus vaikuttaa hallituksen muodostumiseen vai vaikuttaako lainkaan. Voidaanko kyseenalaistaa edustuksellisen demokratian keinoja jos vaikuttamisellakaan ei pystytäkään vaikuttamaan todellisuudessa? Vaikka vaikuttavuus näkyy yllättävilläkin tahoilla, se ei välttämättä kulje päättäjille asti

Tapahtumien yhteiskunnallinen vaikuttavuus kasvaa, kun poliittinen aspekti otetaan mukaan tuotantoon. Vaikuttavuus osana tapahtumatuotantoa ei vain lisää

tuotannon lisäarvoa vaan antaa sille mahdollisuuden toimia jotain muuttavana ja aikaansaavana ilmiönä. Vaikuttavuuden tila voi syntyä tapahtuman ympärille vahingossa tai tarkoituksella järjestäjien toimesta, jolloin tuotantovaiheessa on tehty päätöksiä ja toimenpiteitä vaikuttavuuden lisäämiseksi. Tällaisen vaikuttavuuden mittaaminen on erittäin hankalaa, mutta se pystytään sitomaan tapahtuman tavoitteisiin, jatkuvuuteen, ilmiömäisyyteen ja siihen mitä siitä on seurannut; onko se esimerkiksi saanut jotain aikaan.

Kulttuuri- ja taidepolitiikan raamit antavat lähtökohdat toimia kulttuurinkentällä niin tuottajille kuin taiteilijoille. Heidän kätensä eivät ole kuitenkaan sidottu täysin politiikan suuntaviivoihin. Itse taiteen kenttä pystyy tekemään kulttuuri- ja taidepolitiikkaa omilla toimillaan sekä ohjaamalla sitä kautta kulttuuripolitiikkaa haluamaansa suuntaan. Vaikuttavuus syntyy tekijöistä ja ympäristöstä, jota kulttuuripolitiikka ohjailee.

LÄHTEET

Aamulehti 2015. Vaalikone. Viitattu 7.4.2015.

<http://www.aamulehti.fi/vaalikone>

Adressit.com 2015. Taidepoliittisen asiantuntijaryhmän hallitustavoitteet. Viitattu 5.5.2015.

http://www.adressit.com/taidepoliittisen_asiantuntijaryhman_hallitusohjelmatavoitteet

Ahola, Suvi & Frilander, Aino & Lehmusvesi, Jussi 2015. Vertailu: vain yksi puolue panostaa vaaliohjelmassaan kulttuuriin ja taiteeseen. Helsingin Sanomat 13.14.2015. Viitattu 13.4.2015.

<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1428804627680?ref=hs-art-artikkeli>

Aktiiviopas 2015. Lobbaus. Viitattu 16.3.2015.

<http://aktiiviopas.lukio.fi/lukiolaisaktivismi-ja-vaikuttaminen/lobbaus/>

Allen, Johnny & O'Toole, William & Harris, Roberts & McDonnell, Ian 2011. Festival & Special Event Management. 5., painos. Singapore: WILEY.

Baltic Circle 2014a. MAP Pressiosumat. Excel-taulukko Baltic Circlen sisäisestä Google Drivestä. Opinnäytetyön liitteenä: Liite 3.

Baltic Circle 2014b. Make Arts Policy. Finnish arts policy event. Summit. Festivaaliesitelehti.

Baltic Circle 2015a. Info. Viitattu 15.3.2015.

<http://balticcircle.fi/info/>

Baltic Circle 2015b. Allekirjoita taidepoliittisen asiantuntijaryhmän hallitusohjelmatavoitteet. Viitattu 17.4.2015.

<http://balticcircle.fi/allekirjoita-taidepoliittisen-asiantuntijaryhman-hallitusohjelmatavoitteet/>

DeVereaux, Constance & Vartiainen, Pekka 2009. The Science and Art of Cultural Management: Group Discussions. Teoksessa Constance DeVereaux & Pekka Vartiainen (toim.) The Science and Art of Cultural Management. Series E. Humak Publications1, 16-103.

Ferdinand, Nicole & Kitchin, Paul J. 2012. Events Management. An international Approach. Cornwall: SAGE.

Frilander, Aino 2014. Kakkua ja huutoaplodeja: Taidepoliittinen tapahtuma on raikkainta, mitä suomalaiselle kulttuuripolitiikalle on aikoihin tapahtunut. Helsingin Sanomat 11.11.2014. Viitattu 15.3.2015.

<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305896522889>

Grönfors, Martti 2001. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmenetelmiin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-Kustannus, 124-142.

Hauru, Hannaleena 2015. Taiteilijan näkökulma. Miesten ja päättäjien miellyttämisestä – eli miten taidepolitiikka liittyy orgasmien teeskentelyyn. Teoksessa Jussi Koitela (toim.) Suomen taidepoliittinen käsikirja. Tallinna: Baltic Circle/ Q-teatteri & Checkpoint Helsinki, 141-157.

Heikkilä, Tarja 2004. Tilastollinen tutkimus.5., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Helsingin Sanomat 2015. Vaalikone. Viitattu 7.4.2015.

<http://www.vaalikone.fi/eduskunta2015/>

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna: Gaudeamus.

Hirvonen, Iida Sofia 2014. Mihin taidetta tarvitaan? Image 1.9.2014. Viitattu 2.5.2015.

<http://www.image.fi/image-lehti/mihin-taidetta-tarvitaan>

Häyrynen, Simo 2006. Suomalaisen yhteiskunnan kulttuuripolitiikka. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.

Jakonen, Olli 2015. Kansakunnasta kansalliseen kilpailukyky-yhteisöön. Suomen kulttuuripolitiikka suhteessa globaaleihin ideologioihin ja kulttuuripolitiikan virtauksiin 1800-luvulta nykypäivään. Teoksessa Jussi Koitela (toim.) Suomen taidepoliittinen käsikirja. Tallinna: Baltic Circle/ Q-teatteri & Checkpoint Helsinki, 9-50.

Järvi, Antti & Laitio, Tommi 2010. Saa koskea. 10 konstia väkevämpään kulttuuriin. Porvoo: Tammi.

Kananen, Jorma 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111. Tampere: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kansallinen mediatutkimus KMT 2012. Paperilehti edelleen ylivoimaisesti suosituin lukemistapa. Viitattu 17.3.2015.

http://www.paikallismediat.fi/wp-content/uploads/2012/03/KMT_lukijatiedote_maaliskuu_2012.pdf

Karttunen, Sari 2010. Kulttuuri-indikaattoreiden politiikkaa. Tilastokeskuksen Hyvinvointikatsaus 1/2010. Viitattu 21.4.2015.

http://www.stat.fi.ruka.humak.edu:2048/artikkelit/2010/art_2010-03-15_007.html?s=0

Kemppi, Eeva 2015. Tehdäänkö tällä hetkellä taidepolitiikkaa? Keskustelu taidepolitiikan asiantuntijan Pauli Rautiaisen kanssa. Kulttuurilehti Mustekala 1/15 (58). Viitattu 15.4.2015.

<http://www.mustekala.info/node/37407>

Kemppi, Eeva a 2015. Taidepoliittinen huippukokous esityksenä. Kommentteja puheenvuoroihin. Teoksessa Jussi Koitela (toim.) Suomen taidepoliittinen käsikirja. Tallinna: Baltic Circle/ Q-teatteri & Checkpoint Helsinki, 75-98.

Koitela, Jussi 2015. Suomen taidepoliittinen käsikirja. Tallinna: Baltic Circle/ Q-teatteri & Checkpoint Helsinki.

Koitela, Jussi 2015a. Taiteilijat demokratiaa kehittämään! Taiteilija-lehti (1) 7.4.2015. Viitattu 16.4.2015.

<http://taiteilijalehti.fi/taiteilijat-demokratiaa-kehittamaan/>

Kontio, Timo & Ojamo, Hanna 2015. Taide- ja kulttuuripoliittinen utopia. Teoksessa Jussi Koitela (toim.) Suomen taidepoliittinen käsikirja. Tallinna: Baltic Circle/ Q-teatteri & Checkpoint Helsinki, 159-180.

Kukkasmäki, Timo 2004. Kulttuuritoiminnan käsikirja. Painettu Suomessa: Oy UNIpress Ab.

Kuusela, Hanna 2014. Luovuuden uusi aalto. Teoksessa Mikko Lehtonen & Katja Valaskivi & Hanna Kuusela (toim.) Tehtäviä kulttuurille. Talouden ja kulttuurin muuttuvat suhteet. Vantaa: Vastapaino.

Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka 2007. Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria. Teoksessa Markku Laine & Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) Tapaustutkimuksen taito. 2.painos. Helsinki: Gaudeamus, 9-38.

Lehmusvesi, Jussi & Frilander, Aino 2015. Puolueiden vaaliohjelmien kulttuuri-linjauksista jää vähän käteen. Puolueiden vaaliohjelmat rakastavat kulttuuria –periaatteessa. Helsingin Sanomat 13.14.2015. Viitattu 13.4.2015.

<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1428804892023?ref=hs-art-artikkeli>

MTV 2015. Vaalikone. Viitattu 7.4.2015.

<http://www.mtv.fi/uutiset/eduskuntavaalit/vaalikone>

Mustekala 2015. Taide ja puoluepolitiikka. Kulttuurilehti Mustekala 1/15 (58). Viitattu 15.4.2015.

<http://www.mustekala.info/numero/37425>

Nieminen, Hannu & Pantti, Mervi 2012. Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimuksiin. 3., uudistettu painos. Vantaa: Vastapaino.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Kulttuuriin liittyvät tilastot ja tutkimus. Viitattu 22.4.2015.

http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/tilastot_ja_tutkimus/?lang=fi

Rantanen, Miska 2015. Harva suomalainen haluaisi valtion rahoittavan Guggenheim- museota. Enemmistölle suomalaisista puolueiden suhtautuminen kulttuuriasioihin on liki samantekevää. Helsingin Sanomat 6.3.2015 Viitattu 8.4.2015.

<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1425534132789>

Rautiainen, Pauli 2015. Taidepolitiikan tabuja: kuusi asiaa, joista suomalaisessa taidepolitiikassa ei puhuta riittävästi. Kommentteja puheenvuoroihin. Teoksessa Jussi Koitela (toim.) Suomen taidepoliittinen käsikirja. Tallinna: Baltic Circle/ Q-teatteri & Checkpoint Helsinki, 99-109.

Rautio, Pessi 2009. Taideteoksen vaikuttavuuden arviointi. Taide –lehti (4). Viitattu 21.4.2015.

http://www.taidelehti.fi/arkisto/taide_4-09/paakirjoitus_4-09

Reunanen, Esa & Harju, Auli 2012. Media Iholla. Poliitiikan julkisuus kansanedustajien ja aktivistien kokemana. Tampere: Tampere University Press.

Saarti, Jarmo 2003. Vaikuttavuuden mittaaminen. Informaatiotutkimus (22). Viitattu 21.4.2015.

<http://elektra.helsinki.fi.ruka.humak.edu:2048/se/i/0358-9803/22/1/vaikutta.pdf>

Saukkonen, Pasi 2014. Vankka linnake, joustava sopeutuja vai seisova vesi? Suomalaisen kulttuuripoliitiikan viimeaikainen kehitys. Cuporen verkkokulkaisu 23/2014. Viitattu 13.4.2015.

<http://www.cupore.fi/documents/Kulttuuripoliitikankehitys.pdf>

Suomen kirjailijaliitto 2015. Taidepolitiikkaa taidehallilla. Viitattu 15.4.2015.

<http://www.kirjailijaliitto.fi/artikkelit/?x30032=10323796>

Suomen taidepoliittinen tapahtuma 2015. Viitattu 15.3.2015.

<http://suomentaidepoliittinentapahtuma.fi>

STPT- tiimin haastattelut 2015. Suomentaidepoliittisen tapahtuman tiimin haastattelujen litteroinnit. Litteroinut Sanna Taskinen.

STPT – tiimin haastattelut 2015, Dana Yahalomi. Suomentaidepoliittisen tapahtuman tiimin haastattelujen litteroinnit. Litteroinut Sanna Taskinen.

STPT – tiimin haastattelut 2015, Eeva Bergroth. Suomentaidepoliittisen tapahtuman tiimin haastattelujen litteroinnit. Litteroinut Sanna Taskinen.

STPT – tiimin haastattelut 2015, Eva Neklyaeva. Suomentaidepoliittisen tapahtuman tiimin haastattelujen litteroinnit. Litteroinut Sanna Taskinen.

STPT – tiimin haastattelut 2015, Satu Herrala. Suomentaidepoliittisen tapahtuman tiimin haastattelujen litteroinnit. Litteroinut Sanna Taskinen.

TAIDE2015 2015. Kampanja. Viitattu 15.4.2015.

<http://taide2015.fi>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi.1.-2. painos. Jyväskylä: Tammi.

Twitter 2015. Haku #makeartspolicy –hastagilla. Viitattu 5.5.2015.
<https://twitter.com/search?f=realtime&q=%23makeartspolicy&src=typd>

Twitter käyttäjältä @PinnallaFI 2014. Tilasto.Twitter 10.11.2014. Viitattu 13.4.2015
<https://twitter.com/PinnallaFI/status/531929369598779393?s=04>

YLE 2015. Vaalikone. Viitattu 7.4.2015.
<http://vaalikone.yle.fi/eduskuntavaalit2015/>

YLE 2015. Kulttuurinvälikysymys. Viitattu 15.4.2015.
<http://yle.fi/aihe/kulttuurin-valikysymys>

LIITTEET

Liite 1: Haastateltavien esittely

Liite 2: Haastattelu runko Suomen taidepoliittisen tapahtuman työryhmälle

Liite 3: Suomen taidepoliittisen tapahtuman pressiosumat

Liite 1: Haastateltavien esittely

Haastateltavat muodostivat Suomen taidepoliittisen tapahtuman tuotannollisen tiimin.

Dana Yahalomi
Public Movementin johtaja

Eeva Bergroth
Klockricketeaterin tuottaja

Eva Neklyaeva
Checkpoint Helsingin johtaja

Satu Herralla
Baltic Circle- nykyteatterifestivaalin taiteellinen johtaja

Liite 2: Haastattelu runko Suomen taidepoliittisen tapahtuman työryhmälle

Esittelyt; opinnäytetyön ja haastattelun introt ja tarkoitukset

Miksi huippukokous oli niin onnistunut kokonaisuutena, mitkä olivat ne seikat jotka vaikuttivat onnistumiseen ratkaisevasti

Mitä mieltä olet, miksi STPT:stä lähti lumipalloefekti ja siitä seurasi pienempiä tapahtumia toinen toistensa perään ja esimerkiksi hastagit elävät edelleen ilman erillistä katto- organisaatiota takana?

→Tarkentavia kysymyksiä

Vaikuttavuus, miten sen voisi määritellä puhuttaessa tapahtumatuotannosta

→ Esimerkkinä STPT

Onko olemassa mittareita millä tapahtumien vaikuttavuutta voisi laskea tai mitata

Miksi vaikuttavuus on tärkeää tapahtumille

Jos STPT ei olisi ollut taidepoliittinen tapahtuma vaan puhtaasti taideprojekti, luuletko että sen merkitys/ ilmiö olisi jäänyt vähäisemmäksi tai jos se olisi ollut eriaikaan järjestettynä

Voiko puhtaasti taideprojektit yleisesti olla merkittäviä, kyllä/ ei?

→ Miksi

Nimenkäyttöön luvat

Liite 3: Suomen taidepoliittisen tapahtuman pressiosumat

		MAP PRESSI OSUMAT NETTI	
	Netti		
	Blogi	11.11.2014	MAP http://www.luutii.mape.net/politiikka-on-taidetta-taidepolitiikka/
	Blogi	11.11.2014	MAP http://jpkoskinen.wordpress.com/2014/11/11/kivulla-pitaa-sinun-synnyttaman/
	Blogi	11.11.2014	MAP http://alastonkriitikko.blogspot.fi/2014/11/taidepoliittinen-avaus.html
	Blogi	11.11.2014	MAP http://www.outialanko.fi/blogi/barrikadeille-kulttuurin-ja-perustulon-puolesta
	Blogi	12.11.2014	MAP http://sorsafoundation.fi/2014/11/12/mikseivat-muut-kuin-perussuomalaiset-tee-kulttuuripolitiikka/
	HBL	11.11.2014	MAP http://hbl.fi/kultur/recension/2014-11-11/680691/nar-kulturfolketsatter-agendan
	Helsingin Sanomat	11.11.2014	MAP http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305896522889
	Helsingin Sanomat	11.11.2014	MAP http://www.hs.fi/kulttuuri/a1415594508988?jako=321fb30641a1560cccb4bfda6b644385&ref=fb-share
	Helsingin Sanomat	11.11.2014	MAP http://www.hs.fi/kulttuuri/a1415594673829
	Liikekieli	11.11.2014	MAP http://www.liikekieli.com/archives/7283
	Nelonen	11.11.2014	MAP http://www.nelonen.fi/uutiset/videot-ja-uutislahetykset/1766856-suomen-kulttuurin-kerma-esittantanssin-kulttuuripolitiikan-puolesta
	Ny Tid	18.11.2014	MAP http://www.nytid.fi/2014/11/karnevalaktigt-toppmote/
	Ny Tid	14.11.2014	MAP http://www.nytid.fi/2014/11/friskt-vagat/
	Yle	10.11.2014	MAP http://yle.fi/uutiset/yle_seuraa_kestustelua_taide_ja_kulttuuripolitiikasta_suorana_netissa/7612590
	Yle	13.11.2014	MAP http://ohjelmaopas.yle.fi/1-2481402
	Yle	11.11.2014	MAP http://areena.yle.fi/radio/2387634

Finland Times 15.9.2014 MAP <http://www.finlandtimes.fi/culture/2014/09/15/10090/Baltic-Circle-festival-begins-in-November>

TV & Radio

YLE radiouutiset klo 15.05	11.11.2014	MAP ja Minna Henrikson	
YLE Radio Kultakuume	11.11.2014	MAP	http://yle.fi/radio/ylerradio1/livestream
YLE Areena	10.11.2014	MAP	
YLE Radio Vega Kulturmagasinet	12.11.2014	MAP ja Minna Henrikson	http://arenan.yle.fi/radio/2481617/#/play
Lisää 24.11.			
Ny Tid	21.11.2014	Minna Henrikson	http://www.nytid.fi/2014/11/konsten-att-gora-politik/
Turun Sanomat	22.11.2014	MAP	http://www.ts.fi/kulttuuri/kolumnit/703292/Mesenaateille+olisi+kaytt oa